

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena instytucjonalna)

na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie dokonanej w dniach 18 – 20 października 2012 r.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: dr hab. Maria Próchnicka (członek PKA),

członkowie:

- prof. dr hab. Wiesław Długokęcki (ekspert PKA),
- prof. dr hab. Irena Machaj (ekspert PKA),
- mgr Wojciech Wrona (ekspert ds. jakości PKA),
- mgr Karolina Martyniak (ekspert ds. formalno–prawnych PKA),
- dr hab. Wiesław Marian Ambrozik (przedstawiciel pracodawców, członek PKA),
- Dominika Tracz (przedstawicielka PSRP, ekspert PKA),
- mgr Jacek Lewicki (przedstawiciel KRД, ekspert PKA).

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy (z własnej inicjatywy) przeprowadziła ocenę instytucjonalną na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Bieżąca ocena instytucjonalna poprzedzona była oceną jakości kształcenia dokonaną na kierunkach: „historia”, „historia sztuki”, „socjologia” oraz „politologia” na podstawie przepisów obowiązujących do 30.09.2011.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny PKA. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie: przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny, a także przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, wizytacji zaplecza naukowo-dydaktycznego, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału oraz pozostałymi interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia realizowana przez jednostkę*

Na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych (WNHiS) Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW) w 2012 roku zatrudnionych było ogółem 144 nauczycieli akademickich zatrudnionych na pełnym etacie, w tym: 19 nauczycieli posiadających tytuł naukowy profesora, 37 – stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 78 posiadających stopień naukowy doktora. W roku akademickim 2012/2013 na Wydziale studiuje na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia – 3247 studentów, liczba uczestników studiów doktoranckich wynosi 137.

Na Wydziale prowadzonych jest 11 kierunków studiów pierwszego oraz drugiego stopnia, studia doktoranckie w dyscyplinach: historia, socjologia oraz nauki o polityce.

Biorąc pod uwagę dane dotyczące stanu zatrudnienia, liczby studentów, doktorantów oraz liczbę wydziałów UKSW, pozycję Wydziału należy uznać za przeciętną.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce (2012/2013)

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
studia stacjonarne	12051	2389	564	137	---	---
studia niestacjonarne	5026	858	295	---	---	---
RAZEM:	17077	3247	859	137	---	---

* - numeracja punktów odpowiada numerom *kryteriów głównych*, a podpunktów – numerom *kryteriów szczegółowych* określonym w Części II Załącznika do Statutu PKA pt. Kryteria oceny instytucjonalnej

1).

W Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW) zostały opracowane misja i strategia rozwoju Uczelni. Misja Uczelni została przyjęta *Uchwałą nr 80/2011 Senatu UKSW w Warszawie z dnia 16 czerwca w sprawie przyjęcia misji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie*. Zwraca się w niej uwagę na stosowanie w procesie kształcenia zasady łączenia nauki i wiary oraz sprzyjanie rozwojowi jednostki w harmonii ze społeczeństwem. Zachowaniu tożsamości Uniwersytetu ma również sprzyjać formowanie postaw odpowiedzialności studentów za losy Uczelni, państwa polskiego, demokracji i poszanowania praw człowieka.

W Raporcie samooceny wskazuje się trzy podstawowe zadania Uczelni: dydaktyczne – kształcenie młodzieży; poznawcze – prowadzenie badań naukowych; etyczne – zapewnianie realizacji podstawowych wartości, jakimi są wolność oraz prawa osoby ludzkiej. Należy podkreślić sięganie do wartości chrześcijańskich w działaniach edukacyjnych, badawczych i wychowawczych. Takie podstawy aksjologiczne są również obecne w strategii rozwoju UKSW w latach 2003–2010 (s. 3), która została przyjęta *Uchwałą nr 38/2003 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 20 listopada 2003 roku*. Tożsamość Uczelni, o której świadczą działania naukowo-badawcze i edukacyjno-wychowawcze, w świetle powyższych aktów normatywnych, jednoznacznie wpisuje się zatem w tradycję chrześcijańską i jej aksjologię.

Obowiązująca strategia UKSW określa kierunki rozwoju struktury (1) Uniwersytetu (powołanie zamiejscowych ośrodków dydaktycznych na Mazowszu i Podlasiu, utworzenie nowych kierunków studiów: ekonomii, filologii, archeologii, muzykologii, pielęgniarstwa, zdrowia publicznego), (2) kadry (uzyskiwanie tytułu i stopni naukowych przez pracowników, bezwzględne egzekwowanie awansów naukowych w ustawowo wyznaczonych terminach), (3) studentów (rozwój działalności kół naukowych, duszpasterstwa akademickiego, ruchu naukowego studentów), (4) badań naukowych (stosowanie finansowego motywowania pracowników, w tym nagród rektorskich dla wyróżniających się naukowo i dydaktycznie pracowników), oraz (5) dydaktyki (systematyczne ocenianie pracowników przez Senacką

Komisję ds. Nauki i Kadr Naukowych oraz ocenianie studentów, wprowadzenie systemu ECTS przez USOS).

Wizytowany Wydział Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (WNHiS UKSW) nie posiada strategii rozwoju tej jednostki, wbrew informacji zamieszczonej w Raporcie samooceny (s. 3). Zespołowi Oceniającemu przedłożony został dokument zatytułowany *Cele i zadania Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW* z października 2007 roku podpisany przez prodziekana jednostki. Brakuje informacji o tym, czy został on zatwierdzony przez Radę Wydziału i czy ma on charakter dokumentu obowiązującego na Wydziale. W dokumencie zarysowany jest zespół priorytetów, który można uznać (generalnie) za zarys strategii rozwoju Wydziału. Wśród głównych zadań znajdują się: doskonalenie nauczania i programów studiów, monitorowanie jakości badań naukowych i kształcenia, poszerzanie oferty kształcenia, podnoszenie kwalifikacji kadry naukowo-dydaktycznej oraz administracji, podejmowanie starań o uzyskanie uprawnień do nadawania stopni naukowych oraz rozszerzanie współpracy z bliskim oraz dalszym otoczeniem zewnętrznym Wydziału (z instytucjami oświatowymi i naukowymi Warszawy, regionu, kraju, zagranicy). Dokument *Cele i zadania ...* kładzie nacisk na jakość kształcenia. Brak jednak sposobów realizacji tych zamierzeń i określenia osób odpowiedzialnych za ich wykonanie.

W trakcie rozmów z władzami Uniwersytetu, Wydziału oraz nauczycielami akademickimi ustalono, że trwają prace nad znowelizowaniem aktualnie obowiązującej strategii UKSW (datowanej na 2003 rok). Obecnie osiągnęły one etap uzgodnień międzywydziałowych (termin zakończenia tego etapu określono na 15 listopada 2012 r.), a prace nad strategią Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW zostaną rozpoczęte po przyjęciu dokumentu ogólnouniwersyteckiego. Punktem wyjścia do uchwalenia strategii WNHiS będą strategię Instytutów. Przygotowany został projekt takiej strategii dla Instytutu Archeologii. Zakłada ona spójność badań naukowych i kształcenia, tworzenie nowych specjalizacji i studiów podyplomowych, rozszerzenie współpracy międzynarodowej.

W kontekście przedstawionej wyżej charakterystyki przedsięwzięć mających na celu opracowanie strategii WNHiS warto zauważyć, że sformułowanie strategii wydziałowej będzie bardzo trudne bez uprzedniego rozstrzygnięcia trwającej od kilku lat dyskusji o podziale jednostki, tym bardziej, że „uzyskanie przyzwolenia Kolegium Rektorskiego na reorganizację dotychczasowej struktury” stanowi jedno z zadań priorytetowych określonych w *Celach i zadaniach Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW* z października 2007.

2).

Dokument *Cele i zadania Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW* z października 2007 roku zawiera pewne treści odnoszące się do koncepcji kształcenia na wszystkich poziomach. Wymienia się w nim zadanie kształtowania wrażliwości badawczej i umiejętności warsztatowych, a także odpowiadanie na potrzeby kraju i regionu. Upowszechnianiu efektów prac mają służyć publikacje, konferencje, sesje oraz promocje efektów prac naukowych i dydaktycznych. Koncepcja kształcenia prowadzonego na Wydziale zakłada przekazywanie wiedzy, kwalifikacji oraz ma przygotować do pełnienia funkcji publicznych. Nieobecne są w tej koncepcji kształcenia walory osobowe oraz kompetencje społeczne, do których obecnie w kształceniu przywiązuje się dużą wagę, a które zostały wpisane w przyjętą misję Uczelni.

3)..

Jak napisano powyżej w punkcie 1), wizytowany WNHiS nie posiada formalnie przyjętego dokumentu stanowiącego strategię. W trakcie wizytacji przedstawiono jednak *Cele i zadania Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW* (2007), w których kwestiom dotyczącym szeroko rozumianej jakości kształcenia poświęcono istotny fragment. Wśród zadań

priorytetowych jednostki wyróżniono m. in. doskonalenie nauczania i programów kształcenia, czuwanie nad jakością badań naukowych, podnoszenie kwalifikacji kadry dydaktycznej oraz administracji, co pozwala uznać, że jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym uwzględniając znaczenie jakości kształcenia.

Dodatkowo należy podkreślić, że w strategii rozwoju UKSW na uwagę zasługuje mocne sytuowanie Uniwersytetu w regionalnym, społeczno–kulturowym kontekście Mazowsza. Uniwersytet ma przyczyniać się do rozwoju cywilizacyjnego i kulturowego najbliższego przestrzennie otoczenia. Na tę kwestię zwracali uwagę pracownicy Wydziału na spotkaniu z Zespołem Wizytującym (18 października), przy czym pozytywnie oceniali owo regionalne osadzenie się Uczelni. Co więcej, podkreślano udział pracowników w dyskusjach dotyczących misji i strategii rozwoju Uczelni oraz jakości kształcenia, które zasadniczo toczą się w obrębie instytutów i dotyczą problemów bezpośrednio przez nie rozwiązywanych. Natężenie tych dyskusji wyraźnie wzrosło w ostatnich miesiącach w związku z przeprowadzonymi już wyborami władz Uczelni na szczeblach rektorskim oraz dziekańskim. Te dyskusje są wyrazem dążenia pracowników Wydziału do uzyskania wpływu na kierunek jego rozwoju oraz na kształt i jakość pracy naukowej oraz kształcenia na kierunkach prowadzonych przez Wydział.

4).

Strategia działalności i rozwoju Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych jest we wczesnej fazie projektowania. Na podstawie dyskusji prowadzonych z interesariuszami wewnętrznymi ustalono, że udział osób spoza środowiska uczelni nie jest planowany.

Interesariusze zewnętrzni nie biorą udziału w pracach żadnych struktur d.s. jakości kształcenia ani w wymiarze ogólnouczelnianym, ani też wydziałowym. Równie ograniczony jest wpływ interesariuszy wewnętrznych - głównie studentów - na budowanie strategii wizytowanej jednostki oraz realizowaną w niej kulturę jakości kształcenia. Wprawdzie przedstawiciele studenci (głównie przedstawiciele Samorządu Studentów) uczestniczą w posiedzeniach organów kolegialnych Uczelni i Wydziału, jednak ich rzeczywisty wpływ na decyzje jest ograniczony.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Załącznik nr 4 Informacja o studiach doktoranckich i podyplomowych prowadzonych w jednostce oraz o uprawnieniach do nadawania stopni naukowych, w zakresie których nie są prowadzone studia doktoranckie

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Ocena zbieżności strategii Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW z misją i strategią Uniwersytetu nie jest możliwa, bowiem ani misja, ani strategia WNHIS nie zostały jeszcze opracowane i przyjęte przez Radę WNHIS.

2) Niektóre elementy misji oraz strategii rozwoju Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych można z pewnym trudem zrekonstruować na podstawie dokumentu zatytułowanego *Cele i zadania Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW* (2007). W jego obrębie mieści się pewna koncepcja kształcenia, która jednak nie jest należycie wyeksplikowana. Koncepcje kształcenia na studiach I, II i III stopnia można z pewnym trudem zrekonstruować na podstawie następujących dokumentów: strategia rozwoju UKSW, misja UKSW, *Cele i zadania Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW*. Należy zatem skonstatować dotychczasową bardzo ograniczoną autonomię Wydziału w określaniu

koncepcji kształcenia. Obowiązującą jest rama ogólnouniwersytecka, w której można ulokować poszczególne koncepcje kształcenia.

3) Na podstawie dokumentu *Cele i zadania Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW*, określającego priorytetowe cele i zadania jednostki można stwierdzić, że kwestiom szeroko rozumianej jakości przypisuje się duże znaczenie.

4) Wizytowany Wydział nie wypracował jeszcze dostatecznie rozwiniętych form udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w kształtowaniu strategii jednostki oraz w budowaniu w ślad za tym odpowiednio wysokiej jakości kształcenia. Aktualnie udział ten ogranicza się do nieformalnego i dość przypadkowego transmitowania oczekiwań potencjalnych pracodawców w tym względzie.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

1).

Ogólne założenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zostały określone w *Zarządzeniu Nr 47/2010 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego z dnia 15 września 2010 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości*. Dokument ten wprowadza dość złożoną strukturę systemu, w którym najważniejszą rolę przyznano Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia („W celu zapewnienia jakości kształcenia powołuje się Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia...”), stanowiącej zresztą jedyny organ o zadaniach nawiązujących do doskonalenia jakości. Obok Uczelnianej Komisji funkcjonują komisje / zespoły wydziałowe, Dział Kształcenia oraz Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji pełniące funkcje oceniające i kontrolne.

Zarządzenie precyzyjnie określa zadania i sposób ich realizacji (w przypadku Ośrodka Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji odsyła do dokumentów zewnętrznych), ale nie określa składu poszczególnych organów systemu (wyjątkiem jest Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, w pracach której uczestniczą wyłącznie nauczyciele akademicki), ani wzajemnych relacji między nimi (lub określa je szczerkowo). Co więcej, podział zadań zarysowany w zarządzeniu nie jest klarowny, np.:

- wśród zadań wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia znajduje się ocenianie zgodności sylwetki absolwenta ze standardami i strukturą kwalifikacji absolwenta, ocenianie metod dydaktycznych pozwalających na zdobycie zakładanych efektów kształcenia, itp., a jednocześnie za „monitorowanie i ocenę planów studiów”, w tym analizowanie konstrukcji programów kształcenia pod względem ich zgodności z obowiązującymi standardami kształcenia, założonymi efektami kształcenia, itp. odpowiedzialny jest kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej, którego rolę regulacje opisujące strukturę systemu zapewnienia jakości pomijają;
- komisje wydziałowe na podstawie oceny i kontroli poszczególnych czynników sporządzają raport samooceny, który jest przedmiotem analiz Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, ale jednocześnie Komisja ta, sporządzając raport na temat ogólnych potrzeb w zakresie podnoszenia jakości w UKSW, kieruje się wyłącznie treścią raportów opracowywanych przez Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji oraz Centrum Szkolenia i Doradztwa Zawodowego.

Tak określona struktura systemu nie daje jasnego obrazu podziału kompetencji i odpowiedzialności.

Do niedawna wszelkie decyzje w ramach systemu zapewniania jakości były podejmowane wyłącznie przez przedstawicieli nauczycieli akademickich. Od roku akademickiego 2012/2013 wśród członków wydziałowej komisji ds. jakości kształcenia znajdują się zarówno przedstawiciele kadry akademickiej, jak i studentów oraz doktorantów. Z dokumentacji Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia (*Uchwała Senatu powołująca Komisję z dnia 22*

października 2009 r., Uchwała zmieniająca tę uchwałę z dnia 24 czerwca 2010 r.) wynika, iż w skład Komisji Uczelnianej nie wchodzi przedstawiciele studentów. Podczas spotkania z przedstawicielami samorządu studentów UKSW poinformowano, że studenci zostaną powołani w skład Komisji. Jak wynika z przedstawionych dokumentów, studenci nie wchodzi również w skład Wydziałowej Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, jednak zgodnie z informacją studentów również do tej komisji mają dołączyć ich przedstawiciele.

Dodatkowo należy zauważyć, iż Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia nowej kadencji, do której doktoranci wyznaczyli swojego przedstawiciela do dnia wizytacji Zespołu Oceniającego nie odbyła jeszcze posiedzenia, jest to zatem organ mało aktywny. Rola studentów oraz doktorantów w zakresie zapewniania jakości kształcenia powinna wzrosnąć. Dotychczasowe rozwiązania i praktyka funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do roli studentów i doktorantów w strukturze decyzyjnej należy ocenić jako niewystarczające. Studenci nie uczestniczą w tworzeniu i ewaluowaniu wewnętrznego systemu jakości kształcenia w Uczelni i na Wydziale w sposób formalny. Pewne praktyki związane z zasięgnięciem opinii studentów funkcjonują w strukturach instytutów, jednak nie są to rozwiązania o charakterze systemowym. W działaniach nieformalnych widać wpływ studentów na program studiów (przedstawiono korespondencję między studentami, a władzami Instytutu Historii WNHIS UKSW), w której studenci przedstawili propozycje zmian w programie, i które zostały częściowo wdrożone.

Jeśli chodzi o przedstawicielstwo studentów i doktorantów w organach kolegialnych Uczelni, to mają oni zapewnione 20% przedstawicielstwo w Senacie, co jest zgodne z art. 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Studentom i doktorantom nie zapewnia się jednak 20% udziału w Radzie Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych, co jest niezgodne z art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Należy powołać jeszcze jednego przedstawiciela studentów lub doktorantów, aby skład Rady spełniał wymagania Ustawy w tym zakresie.

W tworzonym systemie zapewnienia jakości kształcenia nie wypracowano zasad dotyczących zwłaszcza udziału interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu i ocenie jakości kształcenia. W świetle zapewnień przedstawicieli poszczególnych Instytutów wpływ potencjalnych pracodawców na realizowane programy kształcenia przybiera bardziej postać nieformalnych kontaktów poprzez wspólnie realizowane zadania badawcze, względnie też poprzez praktyki studenckie, czy też inne formy zajęć warsztatowych realizowanych poza uczelnią.

2).

W obecnym kształcie system zapewniania jakości kształcenia ograniczony jest do studiów pierwszego i drugiego stopnia. Zorganizowane działania obejmujące studia doktoranckie nie zostały dotąd podjęte (studiów podyplomowych jednostka nie prowadzi).

Analiza działań podejmowanych w ramach systemu (monitorowanie i ocena planów studiów, kryteriów, przepisów i procedur oceniania studentów, doskonalenie kadry dydaktycznej, organizacji procesu dydaktycznego, a także przegląd systemu) wskazywałaby na kompleksowe podejście do problematyki, jednak w trakcie wizytacji ustalono, że powyższe działania na poziomie WNHIS nie były realizowane. Część z tych zadań przejęły instytuty, należy jednak zauważyć, że są to działania realizowane w zamkniętym środowisku, a ich wyniki mają bardzo ograniczoną wartość analityczną na poziomie jednostki.

Sformalizowane mechanizmy oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia ograniczone są na poziomie wizytowanej Jednostki do egzaminów, kolokwii prac semestralnych i innych form zaliczeń okresowych. Znaczenie i wykorzystanie wyników ankiet studenckich w tym obszarze jest trudne do określenia, bowiem badania te są prowadzone przez poszczególne instytuty (przy czym wzory ankiet również nie są wystandaryzowane pomimo obowiązywania wzoru ogólnouczelnianego).

Jednocześnie należy zauważyć, że jednostka dość intensywnie, choć w sposób nieformalny, współpracuje z interesariuszami zewnętrznymi i stąd czerpie pewne informacje o osiągniętych efektach kształcenia.

Na WNHIS zostały uchwalone efekty kształcenia dla studiów doktoranckich we wszystkich dyscyplinach (historia, socjologia, nauki o polityce) wraz z dostosowanymi do nich programami studiów. Ocena skuteczności mechanizmów weryfikacji stopnia realizacji efektów kształcenia na studiach doktoranckich możliwa będzie po ich pełnym wdrożeniu oraz po zakończeniu cyklu dydaktycznego w ramach nowego programu studiów. Na chwilę obecną podstawowym mechanizmem weryfikacji końcowych efektów są czynności w przewodzie doktorskim. Sposoby weryfikacji częściowych efektów dla poszczególnych przedmiotów są określone w sylabusach.

Oceniając udział interesariuszy wewnętrznych w procesie badania poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia należy oddzielić sferę sprawozdawczą od opiniowania nowych rozwiązań. O ile w pierwszym obszarze udział interesariuszy wewnętrznych jest dość powszechny, a nawet czasami budzi sprzeciw z powodu nadmiernego obciążenia procedurami biurokratycznymi (co zapewne w jakiejś mierze jest wynikiem braku właściwej koordynacji), o tyle wprowadzanie nowych rozwiązań ewaluacyjnych wydaje się być procesem zbyt hermetycznym - nauczyciele akademicki nie mają poczucia współuczestniczenia w ich opracowywaniu (przedstawiciele studentów i doktorantów biorą udział w pracach odpowiednich ciał dopiero od roku akademickiego 2012/2013), a projekty rozwiązań nie są poddawane publicznym konsultacjom przed nadaniem im mocy obowiązującej.

Ankietyzacja zajęć obejmuje studia pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie, pomija natomiast studia trzeciego stopnia. Projekty ewaluacyjne dotyczące znacznie większego zakresu spraw (m. in. rozkład zajęć w ciągu poszczególnych dni i tygodni, zadowolenie z pracy personelu administracyjnego) prowadzone przez Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji kierowane są do wybranych przedstawicieli poszczególnych grup interesariuszy wewnętrznych, ale próba badawcza jest duża (sposób wyłaniania respondentów nie jest uregulowany).

W roku 2012 prace wspomnianego powyżej ośrodka zostały w zasadzie zawieszono z powodu braku odpowiednich zasobów.

Jeśli chodzi o udział doktorantów w procesie badania i oceny poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia, to, jak już zaznaczono wyżej, udział ten ma na razie charakter bardzo ograniczony: przedstawiciel doktorantów dopiero od rozpoczętej w 2012 nowej kadencji władz będzie uczestniczył w pracach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, zajęcia na studiach doktoranckich nie zostały dotąd poddane ocenie ankietowej przez ich uczestników (brak formalnych możliwości oceny zajęć pozostaje poważnym niedostatkiem). Natomiast nowe programy studiów doktoranckich były opiniowane przez samorząd doktorantów (Pozytywna Opinia Zarządu Samorządu Doktorantów UKSW z dn. 5.10.2012 w/s projektu *Regulaminu i programu studiów doktoranckich na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych UKSW w Warszawie*), zaś przedstawiciele doktorantów uczestniczyli w konsultacjach z Kierownikami Studiów Doktoranckich przy ich projektowaniu. W nowych programach uwzględniono zatem szereg uwag i postulatów doktorantów (m.in. zajęcia z SPSS, wykład w języku obcym, czy zmniejszenie obciążeń dydaktycznych). Uwagi do odbytych zajęć były także tematami spotkań z Kierownikami Studiów Doktoranckich (spotkanie eksperta Zespołu Oceniającego z przedstawicielami doktorantów w Radzie Wydziału i organach samorządu w dn. 18.10.2012 r.). Zatem udział doktorantów w zmianach programów studiów należy ocenić pozytywnie, choć nie przybrał on jednak charakteru rozwiązania systemowego.

Udział studentów w procesie badania i oceny poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia wyraża się przede wszystkim w uczestnictwie w procesie ewaluacji nauczycieli akademickich poprzez wypełnienie kwestionariuszy ankiety studenckiej. Z przedstawionych dokumentów (*Protokół z posiedzenia w sprawie opracowania i przeprowadzenia ankiet studenckich dotyczących satysfakcji studentów z zajęć prowadzonych w jednostkach ogólnouczelnianych*) wynika, iż przedstawiciele samorządu studentów we wrześniu 2011 r. odbyli spotkanie z przedstawicielami jednostek ogólnouczelnianych, w tym Ośrodka Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji. W spotkaniu tym studenci postulowali, aby mogli uczestniczyć w procesie ankietyzacji studentów, tak, by uświadomić studentom cel tego procesu. W trakcie tego spotkania studenci wypowiadali się na temat braku działań po zakończeniu oceny dokonywanej przez studentów. Zainicjowanie takiego spotkania należy ocenić jednoznacznie pozytywnie, warto zatem, by uznać je za dobrą praktykę, która powinna być cyklicznie powtarzana. W szczególności zaś należy stworzyć systemową platformę wymiany opinii na temat oceny nauczycieli akademickich przez studentów, tak by ten element systemu zapewnienia jakości działał prawidłowo. Jak wynika z wypowiedzi przedstawicieli samorządu studentów obecne Władze Uczelni wykazują chęć działania w celu poprawy systemu ankietyzacji studentów. Dotychczas studenci nie uczestniczyli w analizie skuteczności procesu ankietyzacji, czy podjętych działań naprawczych. Wskazane byłoby włączenie przedstawicieli studentów do Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowej Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia. Należy przy tym pamiętać o odpowiednim przygotowaniu merytorycznym przedstawicieli studentów do działania w tych gremiach, tak, by mogli oni w odpowiedni sposób formułować swoje wnioski i propozycje.

Ponieważ studenci nie mają swojego przedstawicielstwa w Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowej Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia wyłączeni są z możliwości tworzenia, ewaluacji procedur jakości kształcenia, doboru mechanizmów i oceny podejmowanych działań naprawczych.

Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie badania i ocenie efektów kształcenia nie przybiera w przedmiocie oceny jakości kształcenia żadnego formalnego wymiaru. Ma on raczej charakter nieformalnej wymiany informacji pomiędzy pracownikami Wydziału, a potencjalnymi pracodawcami, z którymi poszczególne Instytuty współdziałają bądź w płaszczyźnie prowadzonych badań bądź też realizowanego procesu kształcenia.

Elementy monitorowania losów absolwentów realizowane są poprzez działalność Biura Karier, którego zadaniem jest m.in. prowadzenie bazy danych studentów i absolwentów UKSW zainteresowanych znalezieniem pracy oraz niesformalizowaną współpracę ze środowiskiem pracodawców.

W trakcie wizytacji udostępniono do wglądu założenia dotyczące sposobów badania losów zawodowych absolwentów UKSW przewidzianego na okres październik 2012 – wrzesień 2013. obejmujące m. in. określenie populacji badawczej, opis próby, a także zalecenia dotyczące możliwości wpływania na skalę responsywności. Badania te realizowane będą centralnie przez uczelniane Biuro Karier w odstępach 6 miesięcy, 3 i 5 lat od ukończenia studiów. Opracowane zostały w tym względzie stosowne narzędzia pomiaru, a także wdrażany jest przy tej okazji program Karty Absolwenta UKSW realizowany wspólnie z partnerami zewnętrznymi Uczelni, którzy poprzez możliwość reklamowania wśród studentów i absolwentów swoich produktów lub usług udzielają posiadaczom karty stosownego rabatu. Celem tego programu jest przede wszystkim integrowanie środowiska absolwentów ze sobą i z Uczelnią, utrwalanie i promowanie wizerunku UKSW wśród absolwentów, a potencjalnie także wśród przyszłych kandydatów na studia, budowanie bazy danych monitorujących losy absolwentów i ich przydatność na rynku pracy. Z przedstawionych narzędzi pomiaru wynika również, że celem planowanych badań, jest m.in. badanie zakładanych efektów kształcenia z

doznawanymi przez absolwentów potrzebami rynku pracy. Badania kierowane będą zarówno do absolwentów, jak i współpracujących z UKSW pracodawców (ok. 70 podmiotów).

Jednocześnie, od 1 lipca 2012 UKSW realizuje projekt *Kompleksowy Innowacyjny Monitoring Losów Absolwentów z wykorzystaniem zaawansowanych narzędzi IT* w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W czasie wizytacji ocena rezultatów opisanych działań nie była możliwa.

Na podstawie rozmów z interesariuszami wewnętrznymi ustalono, że analiza planów studiów, ich monitorowanie i aktualizacja (w tym dyskusja nad realizacją postulatów poszczególnych grup interesariuszy) prowadzona jest przez komisje dydaktyczne oraz Radę WNHIS.

Zgodnie z regulacjami zawartymi w *Zarządzeniu Rektora Nr 47/2010* zadania w tym obszarze należą do kompetencji wydziałowego zespołu ds. zapewniania jakości, jednakże dokonanie oceny jego roli w tym procesie nie jest możliwe ze względu na brak jakiegokolwiek dokumentacji posiedzeń, a także brak wiedzy o takich działaniach wśród interesariuszy. Ustalono jedynie, że zespół w poprzedniej kadencji spotkał się co najmniej raz, w 2009 roku. Należy przy tym zauważyć, że pierwsze posiedzenie nowego zespołu (funkcjonującego wówczas od trzech tygodni) odbyło się podczas spotkania z zespołem oceniającym PKA, co może wskazywać na brak istotnej zmiany jakościowej w tym zakresie.

W trakcie spotkania z pracodawcami ustalono ponadto, że o ile grupa ta nie ma bezpośredniego wpływu na kształt programów nauczania, o tyle jej zaangażowanie w realizację programu może pośrednio wpływać na ich aktualizację.

Jak zaznaczono wyżej, przedstawiciele doktorantów uczestniczyli w przygotowywaniu zmian w programie studiów. Szczegółowe działania w tym zakresie zostały określone w punkcie b). Nowe programy odpowiadają wymogom *rozporządzenia o kształceniu na studiach doktoranckich*. Istotną zmianą jest wprowadzenie sylabusów zajęć, których dotychczas nie było. Na wniosek doktorantów w nowych planach zajęcia na studiach doktoranckich odbywają się zasadniczo w godzinach popołudniowych.

Programy studiów pierwszego i drugiego stopnia są przyjmowane przez Radę Wydziału bez zasięgnięcia opinii właściwego organu samorządu studenckiego co jest niezgodne z art. 68 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Należy dbać o spełnienie ustawowego obowiązku w zakresie zasięgnięcia opinii Samorządu Studentów w sprawie programu kształcenia. Studenci poprzez nieformalne zasięgnięcie opinii na poziomie instytutów uczestniczą w ocenie i zmianach programów studiów. Należy jednak podkreślić, iż działania te mają charakter okazjonalny.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w raporcie samooceny ogólne informacje dotyczące zasad oceniania są określone w regulaminie studiów pierwszego i drugiego stopnia, natomiast zasady szczegółowe podawane są do wiadomości bezpośrednio przez prowadzących zajęcia.

Ze względów opisanych powyżej, nie udało się w trakcie wizytacji ustalić, w jaki sposób realizowane były w poprzedniej kadencji zadania dotyczące oceny zgodności procedur oceniania z przepisami regulaminu studiów oraz analizy wymagań stawianych pracom i egzaminom dyplomowym, które to zadania zostały przypisane wydziałowej komisji ds. jakości kształcenia. W obecnej kadencji tego typu działania nie były jeszcze podejmowane.

Należy zwrócić uwagę, że wśród wniosków wymienionych w raporcie Ośrodka Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji, obszar informacji o formach zaliczeń był jednym z najbardziej krytycznie ocenianych przez studentów.

W odniesieniu do doktorantów, zgodnie z *Regulaminem studiów doktoranckich w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie* (zał. do uchwały 51/2011 Senatu UKSW z dn. 28.04.2011) zaliczenia roku, na podstawie sprawozdań z badań naukowych i pracy dydaktycznej (w tym obszarze ocena ma charakter zobiektywizowanego

rankingu) oraz opinii opiekuna naukowego/promotora, dokonuje Kierownik Studiów Doktoranckich. Na Wydziale doktoranci są rozliczani z publikacji, udziału w konferencjach i sympozjach naukowych, udziału w projektach badawczych, działalności dydaktycznej, jak również organizacyjnej. Biorąc pod uwagę fakt, że studia doktoranckie mają kończyć się kwalifikacjami odpowiadającymi wymogom uzyskania stopnia doktora, zasady rocznej oceny należy uznać za poprawne. Doktoranci nie zgłaszali uwag do zasad oceny rocznej (spotkanie z doktorantami w dn. 18.10.2012). Zasady te są powiązane z kryteriami przyznawania stypendium doktoranckiego i zwiększenia stypendium doktoranckiego. Warto podkreślenia jest także podobieństwo do zasad oceny pracowników naukowo-dydaktycznych. Sposób oceny rocznej i zasady zaliczenia roku akademickiego należy ocenić dobrze.

W odniesieniu do poszczególnych zajęć w dotychczasowych programach studiów ze względu na brak sylabusów, doktoranci o wymaganiach i zasadach zaliczenia przedmiotu byli informowani przez prowadzących na ich początku. Dla zajęć w nowych programach studiów przygotowano sylabusy zawierające efekty kształcenia, kryteria oceny (np. 5,0 bezbłędna odpowiedź na tezy egzaminacyjne, bardzo dobra znajomość literatury itd.), zakres tematów oraz wymaganą literaturę (analiza przykładowych sylabusów). Wprowadzenie sylabusów należy ocenić jako poprawne. Zgodnie z *Regulaminem studiów doktoranckich* doktorant ma prawo do jednego egzaminu poprawkowego z każdego przedmiotu oraz do egzaminu komisyjnego. Należy uznać, że egzamin komisyjny jest także formą zapewnienia obiektywnej oceny uczestnika studiów doktoranckich w przypadkach ewentualnego sporu z egzaminatorem.

Proces doskonalenia kadry opiera się na:

- ankietyzacji zajęć, która ma charakter powszechny na studiach pierwszego i drugiego stopnia (drobne wyjątki od tej reguły wiązane są przez studentów z problemami o charakterze technicznym), natomiast na studiach doktoranckich nie była dotąd prowadzona (wyjątek stanowią zajęcia w ramach studiów wyższych (także na innych Wydziałach), które doktoranci mogą wybierać jako np. wykłady monograficzne). Ocena zajęć dokonywana przez studentów jest regulowana *Decyzją Rektora UKSW nr 12/09 z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie ogólnouczelnianego wzoru ankiety oceny zajęć dydaktycznych przez studentów*. W Uniwersytecie odbywa się ona za pomocą elektronicznej ankiety dostępnej w systemie USOS. Po otwarciu ankiety system przedstawia cel prowadzonego badania, które jest dobrowolne. Podczas spotkania studenci stwierdzili, iż nie mają możliwości dokonania oceny po każdym zakończonym cyklu zajęć, np. studenci trzeciego roku studiów pierwszego stopnia przyznali, iż tylko raz mieli taką możliwość. Obecni na spotkaniu pozytywnie odnieśli się do budowy arkusza, twierdząc, iż pozwala on na dokonanie oceny nauczyciela akademickiego. Mieli zastrzeżenia do zawartego w ankiecie pytania na temat średniej studenta. W ocenie zebranych nie wnosi to żadnej wartości do kwestionariusza. Studenci różnili się w ocenie poczucia anonimowości ankiet. Studenci w większości nie widzą efektów płynących z wypełniania ankiet, choć przyznali, że może to wynikać z braku kontaktu z nauczycielami, których ocenili. Studenci nie wiedzieli o dostępie do opracowania wyników ankiet, dostępnego w systemie USOS. W ramach instytutów działających w ramach WNHIS również wprowadzono ocenę jakości kadry przez studentów, tak by mogła ona być bardziej dopasowana do specyfiki kierunków. Ocena jest przeprowadzana za pośrednictwem papierowych ankiet, przeprowadzanych podczas zajęć. Tę formę studenci ocenili pozytywnie. Badania te nie są przeprowadzone po każdym zakończonym cyklu zajęć. Ocena dokonywana przez studentów nie jest elementem działającym prawidłowo. Pozytywnie należy odnieść się do działań oddolnych, instytutowych, jednak nie mają one charakteru systemowego. Element ten nie jest w chwili obecnej wykorzystywany dostatecznie.

- systemie zapowiadanych hospitacji obejmującym jedynie doktorantów oraz niesamodzielnych pracowników naukowych (przy czym Zarządzenie Rektora Nr 47 / 2010 takich ograniczeń nie narzuca), oraz
- okresowej ocenie nauczycieli akademickich. Ocena kadry dydaktycznej odbywa się na podstawie Załącznika nr 4 Statutu UKSW (Kryteria i Tryb dokonywania Okresowej Oceny Nauczycieli Akademickich), Zarządzenia nr 34/2012 Rektora UKSW w sprawie w sprawie określenia zasad sporządzania pisemnego sprawozdania z działalności nauczyciela akademickiego dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej w celu dokonania okresowej oceny.

Ponadto, w programie studiów doktoranckich uwzględniono zajęcia przygotowujące do pracy nauczyciela akademickiego. Doktoranci prowadzący zajęcia podlegają ocenie studentów. Doktoranci mają dostęp do wyników oceny swoich zajęć poprzez system USOS. W zależności od Instytutu w ocenie działalności dydaktycznej doktorantów nacisk kładziony jest na różne elementy, bądź wyniki ankiet (które obok dostępności w USOS są omawiane przez opiekuna naukowego), bądź na hospitacje. W jednym z Instytutów przed rozpoczęciem zajęć ze studentami odbywa się spotkanie doktorantów z wicedyrektorem na którym omawiane są zasady organizacji i oceny zajęć. W przypadku prowadzenia zajęć na innych Wydziałach wyniki hospitacji są przekazywane do macierzystej jednostki (spotkanie z doktorantami w dn. 18.10.2012). W wizytowanym Wydziale nie ma przyjętych harmonogramów hospitacji zajęć prowadzonych przez doktorantów w ramach praktyk dydaktycznych. Stosunkowo niskie obciążenia dydaktyczne doktorantów oraz fakt, że w praktyce prowadzą zajęcia z obszaru swoich zainteresowań stanowią elementy wpływające pozytywnie zarówno na jakość zajęć prowadzonych przez doktorantów, jak i na właściwe uzyskiwanie przez nich kwalifikacji dydaktycznych. Wprowadzenie w programach studiów zajęć przygotowujących do pracy nauczyciela akademickiego stanowi kolejny element projakościowy.

Brakuje możliwości oceny przez doktorantów (lub ich przedstawicieli) funkcjonowania administracji obsługującej tok studiów doktoranckich oraz przewody doktorskie.

Działania wspierające rozwój nauczycieli akademickich (np. finansowanie udziału w konferencjach) są bardzo ograniczone. Nieco lepsza jest pod tym względem sytuacja pracowników administracyjnych, do których adresowane są szkolenia (np. z zakresu obsługi systemu POLon, przepisów prawnych). Należy podkreślić, że praca osób zajmujących się obsługą administracyjną w UKSW została bardzo wysoko oceniona w badaniu realizowanym przez Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji.

Zarządzenie Nr 47/2010 określa zadania związane z weryfikacją wyników przeprowadzonych działań korygujących, naprawczych i doskonalących, w odniesieniu do działalności naukowej jednostki jako wyłączną kompetencję wydziałowej komisji ds. jakości kształcenia, a jako odbiorcę tych analiz kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej. Ze względu na brak dokumentacji działań wydziałowej komisji ds. jakości kształcenia, a także zmianę władz Wydziału, ocena stosowanych narzędzi oraz analiza wyników nie była możliwa.

Warto zauważyć, że WNHIS otrzymał w ocenie parametrycznej MNiSZW zaledwie 4 kategorię. Odwołanie w tej sprawie do Ministerstwa (25.10. 2010), w którym zwrócono uwagę na nieuwzględnienie w ocenie dorobku z socjologii i politologii, pozostało bez odpowiedzi.

Zasoby materialne zgodnie z Zarządzeniem Nr 47/2010 są przedmiotem analiz wykonywanych przez Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji (jednostka ogólnouczelniana) oraz wydziałową komisję ds. jakości kształcenia. W trakcie wizytacji przedstawiono jedynie raporty pierwszego z wymienionych organów, dotyczące funkcjonowania UKSW z lat 2009 - 2011 (badanie realizowane wśród studentów studiów

pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich) świadczących o pozytywnej ocenie wyposażenia sal dydaktycznych na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych oraz umiarkowanie pozytywnej ocenie wyposażenia biblioteki. Jednocześnie w raportach z badań zawarto także syntezę uwag krytycznych (m. in. braku dostępu do sieci na korytarzach).

Należy także zwrócić uwagę, że działalność Ośrodka Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji została w roku 2012 bardzo istotnie ograniczona („Ze względu na brak osoby kierującej ośrodkiem i koordynującej prace niemożliwa okazała się realizacja zadań sformułowanych w sprawozdaniu OBJ z roku akademickiego 2010/2011, a działalność jednostki została ograniczona do niezbędnego minimum. W tym czasie pracownicy OBJ byli dostępni na dyżurach, udostępniali prace ośrodka jednostkom współpracującym, a także prowadzili obsługę administracyjną jednostki”).

Badaniami ankietowymi nie był objęty personel administracyjny UKSW, tymczasem w trakcie spotkania z tą grupą interesariuszy sformułowano najwięcej uwag dotyczących ograniczeń spowodowanych niedostatkami wyposażenia (przy czym należy zwrócić uwagę, że pracownicy wskazywali raczej na kłopoty, które taki stan rzeczy wywołuje po stronie odbiorcy ich usług, niż na własną wygodę). Uwagi dotyczyły:

- braku kompatybilności pomiędzy oprogramowaniem wykorzystywanym w ramach wydziału;
- braku odpowiedniego oprogramowania bibliotecznego;
- braku wystarczającej liczby urządzeń drukujących i kopiujących (jedna kserokopiarka, jedna drukarka do dyplomów);
- niesprawnych aparaty telefoniczne;
- ograniczenia możliwości wykonywania połączeń telefonicznych utrudniające nawiązywanie współpracy chociażby z biblioteką w innym mieście;
- braku skanerów, co uniemożliwia przeprowadzenie digitalizacji prac doktorskich, której zakończenie Władze UKSW zaplanowały na 15 stycznia 2013 r.,

W trakcie spotkania ze studentami studiów niestacjonarnych zwrócono ponadto uwagę, że pewne mechanizmy funkcjonowania Uczelni wymagają dostosowania do potrzeb studentów niestacjonarnych (np. opłata karna za przetrzymanie książki może być opłacona wyłącznie w kasie czynnej tylko w dni robocze, tj. niedostępnej w dniach zjazdów).

Zasoby biblioteczne nie dla wszystkich kierunków prowadzonych na Wydziale należy uznać za w pełni zadawalające. Funkcjonują biblioteki instytutowe, które nie są włączone do biblioteki wydziałowej. Mają one zresztą różny status. W Instytucie Archeologii jest to księgozbiór Koła Naukowego Studentów Archeologii (1350 wol.). Istniejąca najdłużej biblioteka Instytutu Nauk Historycznych posiada około 1000 wol., biblioteka Instytutu Historii Sztuki tylko 200 wol.

Za obsługę administracyjną doktorantów odpowiada wydzielony Sekretariat Studiów Doktoranckich, przy czym, jak wskazują doktoranci, obecnie nastąpiła zmiana na tym stanowisku i nowa osoba jeszcze się wdraża. Zarówno przedstawiciele doktorantów w Radzie Wydziału, jak pozostali doktoranci, współpracę z sekretariatem oceniają wysoko. Obsługę administracyjną doktorantów na Wydziale należy ocenić bardzo dobrze. Natomiast obsługa środków z funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów (FPM) ma charakter scentralizowany dla całego Uniwersytetu i oceniana jest przez doktorantów bardzo negatywnie. Doktoranci zwracali uwagę na wyjątkowo długie kolejki oraz brak wydzielonego stanowiska dla doktorantów (wspólna obsługa ze studentami). Ani doktoranci, ani ich przedstawiciele nie mają możliwości oceny pracy administracji (np. poprzez ankiety) ani wydziałowej, ani, tym bardziej, ogólnouczelnianej.

W Uczelni i na ocenianym Wydziale nie funkcjonuje usystematyzowany sposób oceny zasobów materialnych, administracji Uczelni i Jednostki przez studentów. W kontekście uwag

studentów w odniesieniu do administracji jednostki warto wprowadzić systemowe badanie poziomu zadowolenia studentów w odniesieniu do tych kwestii.

Studenci prezentowali zróżnicowane opinie na temat opiekunów lat, wynikające przede wszystkim z różnego pojmowania tej roli przez samych opiekunów. Pożądanym rozwiązaniem byłoby ujednoczenie zakresu obowiązków opiekuna roku, tak, by każdy rocznik miał możliwość uzyskania odpowiedniego wsparcia.

Studenci pozytywnie wypowiadali się o wsparciu socjalnym oferowanym przez Uczelnię, choć przedstawiali uwagi dotyczące funkcjonowania Działu Pomocy Materialnej dla Studentów. Pewnym substytutem oceny działania wsparcia socjalnego studentów są zaproponowane przez samorząd studentów zmiany w Regulaminie Pomocy Materialnej dla studentów UKSW, uwzględnione w tym dokumencie.

Sposób wykorzystywania informacji gromadzonych w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia (tj. m. in. zakres ich analizowania) był w czasie wizytacji w fazie zaawansowanych zmian, stąd też jego ocena może być jedynie fragmentaryczna.

Należy przede wszystkim zauważyć, że mechanizmy formalne, deklarowane we wspomnianym uprzednio zarządzeniu Rektora, na poziomie wizytowanej jednostki właściwe nie zostały zastosowane, natomiast mechanizmy nieformalne, które zostały zainicjowane na poziomie Instytutów (jednostek wewnętrznych wizytowanej jednostki), pomimo generalnie pozytywnej oceny ich roli, nie mogą być uznane za wystarczające

Uniwersytet nie posiada żadnego sformalizowanego sposobu informowania o działaniach podejmowanych w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości, a wiedza o jego mechanizmach wśród grup innych niż nauczyciele akademicy jest bardzo ograniczona (przedstawiciele pozostałych grup interesariuszy zostali włączeni w prace zespołów ds. zapewniania jakości dopiero od roku akademickiego 2012/2013).

Na stronach internetowych Uczelni oraz Wydziału brak jest jakichkolwiek odesłań do materiałów i badań dotyczących jakości kształcenia (pomimo że wydziały corocznie powinny przedstawiać np. raporty samooceny), stąd też możliwość ich wykorzystywania przez interesariuszy (a także możliwość porównywania wyników w skali uczelni) jest bardzo ograniczona.

Na podstawie badania *Studenci o funkcjonowaniu swojej uczelni* z roku 2011 dostęp do informacji o programach i toku studiów należy ocenić umiarkowanie pozytywnie. W przypadku analizowanej jednostki dostęp do informacji o sprawach studenckich za pośrednictwem dziekanatu dobrze i bardzo dobrze oceniło 58% badanych, natomiast ocena zawartości stron internetowych i gablot informacyjnych wypadła gorzej (brak jest jednak szczegółowych danych dla poszczególnych jednostek).

Na bazie przedstawionych danych, a także rozmów z interesariuszami wewnętrznymi należy ocenić, że Uczelnia posiada narzędzia umożliwiające ocenę polityki informacyjnej w tym zakresie, natomiast ocena działań korygujących nie była możliwa, bowiem takich nie podejmowano.

Na ogólnodostępnych stronach WWW wizytowanego Wydziału znajdują się aktualne harmonogramy studiów doktoranckich, regulaminy oraz informacje o publicznych obronach rozpraw doktorskich. Podstawowe informacje o przedmiotach dostępne są też bez logowania w systemie USOS. Natomiast dodatkowe opcje są dostępne dla doktorantów po zalogowaniu. Warto nadmienić, że z inicjatywy Samorządu Doktorantów UKSW zostało przeprowadzone szkolenie poświęcone zmianom wynikającym z nowelizacji ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym. W zakresie dostępu do informacji doktoranci mogą zgłaszać swoje uwagi przede wszystkim poprzez swoich przedstawicieli.

Studenci generalnie pozytywnie wypowiedzieli się o systemie informacji nt. procesu dydaktycznego. Aktualne dane zamieszczane są na stronie internetowej Uczelni i Wydziału.

Najważniejsze informacje zamieszczane są również na tablicach informacyjnych oraz są dostępne w dziekanacie.

Aspekty funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości związane z zapobieganiem zjawiskom patologicznym i ich eliminacją należy ocenić jednoznacznie negatywnie, choćby na podstawie faktu, że brak jakiejkolwiek aktywności wydziałowej komisji ds. zapewniania jakości (w tym działań wymaganych na podstawie Zarządzenia Nr 47/2010 Rektora UKSW) nie spowodował żadnych działań szczebla centralnego, a prace Ośrodka Badania Jakości Kształcenia i Ewaluacji w bieżącym roku zostały sparaliżowane „ze względu na brak osoby kierującej ośrodkiem i koordynującej prace” (cytat ze sprawozdania Ośrodka obejmującego okres 01.01.2012 – 30.08.2012).

Za eliminację zjawisk o charakterze plagiatu odpowiadają w pierwszej kolejności opiekunowie / promotorzy doktorantów. Poszczególni pracownicy samodzielni sprawują opiekę nad relatywnie małą liczbą dysertacji. Jak wskazali sami doktoranci w zakresie prac naukowych większość opiekunów poświęca im dostatecznie dużo uwagi. Również zajęcia z metodologii badań w nowych programach studiów mają odnosić się do kwestii rzetelności naukowej. Doktoranci nie zgłaszali zastrzeżeń w zakresie rozwiązywania sporów. Ogólnie, choć mechanizmy dotyczące zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych nie mają charakteru procedur systemowych, a bardziej przyjętej praktyki to spełniają swoją funkcję.

Załącznik nr 5 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Załącznik nr 6 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wpływających na jakość kształcenia - wg badań jednostki

3).

Efektywność wewnętrznego systemu zapewniania jakości jest niewystarczająca niemal we wszystkich aspektach jego działania, a procedury jego monitorowania i oceny poszczególnych mechanizmów na obecnym etapie budowy systemu po prostu nie istnieją. W trakcie rozmowy z Władzami Uczelni ustalono jednak, że konstrukcja systemu zostanie niebawem zmodyfikowana. Szczególnej uwagi wymaga to, że dotychczas na ocenianym Wydziale w nieodpowiedni sposób zasięga się opinii studentów. Nie włącza się ich do tworzenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, a działania podejmowane w tym zakresie często mają charakter okazjonalny, nie są to rozwiązania systemowe.

W ocenie studentów dokonywana ocena nauczycieli akademickich za pomocą ankiet nie przynosi wymiernych skutków. Studenci nie widzą efektów płynących z wypełniania arkuszy, nie mają również dostatecznej wiedzy na temat jej wyników. Niewielka część obecnych na spotkaniu widziała dostępne w systemie USOS opracowania ankiet. Obecni na spotkaniu mieli podzielone poglądy co do poczucia anonimowości w czasie wypełniania kwestionariuszy. System ankiet nie jest spójny dla jednostki, ponieważ poszczególne Instytuty wprowadziły własne arkusze ankiet.

W kontekście powyższych stwierdzeń element wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia jakim jest ankieta należy uznać za nieodpowiednio wykorzystany. Studenci, którzy dokonują oceny kadry dydaktycznej oraz jakości prowadzonych przez nich zajęć ocenili ten element wewnętrznego zapewniania jakości kształcenia jako nieodpowiednio funkcjonujący. Obecni na spotkaniu nie dostrzegają podejmowanych działań naprawczych.

Jednocześnie recepcja uwag formułowanych przez Polską Komisję Akredytacyjną w toku ocen jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach prowadzonych przez Wydział Nauk Historycznych i Społecznych jest prawidłowa z pewnymi zastrzeżeniami, co do zaleceń sformułowanych w wyniku oceny kierunku historia przeprowadzonej w 2007 roku. Wbrew zaleceniom nie utworzono osobnego kierunku muzykologia, ani nie wyodrębniono osobnej

jednostki (Katedry) dla historii XIX-XX w. (do 1914 r.), bez zmian pozostała też nietypowa struktura Instytutu Nauk Historycznych z dominacją historii Kościoła.

Załącznik nr 7 **Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wymagających działań korygujących, naprawczych lub doskonalących wskazanych podczas poprzedniej oceny instytucjonalnej dokonanej przez Polską Komisję Akredytacyjną**

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego² częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura decyzyjna wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia nie pozwala na precyzyjne przypisanie zadań i odpowiedzialności do poszczególnych jego organów. W składzie wydziałowych organów zapewnienia jakości kształcenia nie ma przedstawicieli wszystkich grup interesariuszy, nie są w nich reprezentowani interesariusze zewnętrzni. Także przedstawiciel doktorantów został dopiero od początku nowej kadencji (2012) powołany w skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

2) Mechanizmy stosowane w jednostce w celu zapewnienia jakości kształcenia nie mają charakteru systemowego, a obszar ich działania ograniczono do studiów pierwszego i drugiego stopnia. Zdecydowana większość rozwiązań określonych w zarządzeniu Rektora UKSW na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych nie została wprowadzona w życie. Proces włączania studiów doktoranckich w wewnętrzny system jakości został dopiero rozpoczęty. Studia nie są objęte systemem ankiet, wpływ doktorantów na jakość kształcenia ma w zasadzie charakter nieformalny.

3) Sposób funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia świadczy o braku skuteczności stosowanych dotychczas rozwiązań. Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia nie funkcjonuje prawidłowo w zakresie włączania i zasięgania opinii studentów i doktorantów. Podejmowane inicjatywy oddolne należy ocenić pozytywnie, choć nie mają one charakteru systemowego i podejmowane są okazjonalnie.

3. Cele i efekty kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich oraz podyplomowych, a także system weryfikujący i potwierdzający ich osiągnięcie

Funkcjonowanie studiów doktoranckich na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie regulują następujące Uchwały Senatu: Nr 22/2007 z dnia 26 kwietnia 2007 r. (z późn. zm.) w sprawie Regulaminu Studiów Doktoranckich w UKSW; Nr 30/2012 z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na stacjonarne i niestacjonarne studia doktoranckie na rok akademicki 2012/2013. Zarządzeniem nr 14/2006 Rektora UKSW z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie utworzenia stacjonarnych studiów doktoranckich na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych uruchomiono te studia od roku akademickiego 2006/2007. Szczegółowe informacje na temat studiów III stopnia (w zakresie socjologii, nauk o polityce i historii) prowadzonych na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych są dostępne na jego stronie internetowej:

http://www.wnhis.uksw.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=simple&id=5&Itemid=38

Z powodu nikłego zainteresowania ze strony potencjalnych kandydatów **studia podyplomowe** w bieżącym roku akademickim nie zostały one uruchomione. W tej sytuacji dokonanie ich oceny okazało się bezprzedmiotowe.

1)

WNHiS nie prowadzi studiów podyplomowych. Analiza i ocena spełniania poszczególnych aspektów kryterium 3. będzie obejmować wyłącznie studia trzeciego stopnia.

Łączna liczba studentów studiów doktoranckich na WNHIS wynosi 137, prowadzone są wyłącznie studia w formie stacjonarnej. Jednostka prowadzi studia doktoranckie z socjologii (I rok – 15 osób; IV rok – 5 osób; przez trzy ostatnie lata nabór był wstrzymany, a rozpoczęte procedury doktorskie przeniesiono do PAN oraz innych uczelni warszawskich), z nauk o polityce (I rok – 21 osób; II rok – 16 osób; III rok – 13 osób; IV rok – 7 osób) oraz historii (w 2012 studiowało 65 doktorantów, przy czym zainteresowanie studiami rośnie. W 2012 roku przyjęto 20 osób (planowano o połowę mniej); ponadto około 60 osób pisze pracę doktorską w trybie, który określany jest jako indywidualny).

70% doktorantów stanowią absolwenci UKSW, a promotorami są samodzielni pracownicy naukowo – dydaktyczni wizytowanego Wydziału. Wyraźnie widoczne jest kontynuowanie procesu kształcenia, na co zwracali uwagę kierownicy studiów. Podkreślano, że największe szanse zakwalifikowania się na studia mają osoby, które wcześniej, przed rekrutacją znalazły promotora pracy doktorskiej wśród pracowników Wydziału.

Zarówno studia socjologiczne, jak i z nauk o polityce są zdecydowanie praktycznie zorientowane. Taki profil kształcenia był z satysfakcją prezentowany przez kierowników studiów doktoranckich. W Raporcie samooceny (s. 21) wskazano efekty kształcenia w postaci wiedzy ogólnej i szczegółowej w odniesieniu do obu dyscyplin, a także znajomość metodologii pracy naukowej oraz prowadzenia wyspecjalizowanych badań szczegółowych. Ekspozuje się kwestie przekazywania aktualnej wiedzy naukowej oraz najnowszych osiągnięć z obu dyscyplin. W odniesieniu do umiejętności za ważne uznaje się krytycyzm wobec wyników własnej pracy naukowo – badawczej oraz własnego wkładu w rozwój nauki. Wśród efektów kształcenia znajduje się również umiejętność stosowania metod i technik badawczych oraz ich udoskonalanie, a także wprowadzanie do obiegu naukowego w każdej z dyscyplin nowej wiedzy i praktycznego wykorzystania metod badawczych we własnym postępowaniu. W zakresie kompetencji personalnych i społecznych dba się, generalnie rzecz biorąc o kształtowanie cech i walorów sprzyjających postępowi społecznemu i/lub kulturowemu. Ta kategoria efektów kształcenia budzi pewne wątpliwości, bowiem są one relatywizowane do postępu (społecznego i kulturowego), co jest mało operacyjne i niejednoznaczne (pojęcie postępu w obu tych wymiarach budzi kontrowersje). Ponadto pojęcie postępu odniesione do kultury oraz życia społecznego ma zdecydowanie wartościujący i ideologiczny charakter, tym samym pozostaje w niezgodzie z opisowym charakterem efektów kształcenia.

W przedłożonej dokumentacji mowa jest również o umożliwianiu doktorantom opracowania rozprawy oraz przygotowania do egzaminu doktorskiego. Często studenci studiów trzeciego stopnia prowadzą badania empiryczne, a ich wyniki prezentują również na konferencjach i w publikacjach naukowych. Tym samym nabierają oni kompetencji w zakresie prowadzenia prac badawczych i naukowych, co mocno wspierają ich opiekunowie naukowci.

Zgodnie z *Uchwałą nr 126/2011 Senatu UKSW z dn. 15.12.2011 w sprawie wprowadzenia wytycznych dotyczących projektowania planów studiów i programów kształcenia, a także planów i programów studiów podyplomowych i kursów dokształcających* przygotowano nowe programy studiów doktoranckich.

W załączniku do *Uchwały nr 33/2012 Senatu UKSW z dn. 26.04.2012 w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku studiów na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych*; załączniki do uchwały), dla studiów trzeciego stopnia, zostały określone ogólne cele kształcenia oraz możliwości zatrudnienia. Studia doktoranckie z socjologii przygotowują do pracy w szkolnictwie wyższym, w jednostkach naukowych oraz do prowadzenia projektów badawczych w przedsiębiorstwach, w samorządach lokalnych, w administracji państwowej oraz w organizacjach pozarządowych. Bardzo podobnie określone są ogólne cele kształcenia i

możliwości zatrudnienia dla nauk o polityce (*załącznik do Uchwały nr 126/2011 Senatu UKSW z dnia 15 grudnia 2011 roku*).

Plany studiów doktoranckich z socjologii obejmują 18 przedmiotów obowiązkowych, chociaż obecnie planuje się wprowadzenie przedmiotów fakultatywnych, o czym wspomniał kierownik studiów doktoranckich. Duży jest udział form dydaktycznych z aktywną rolą studentów (konwersatoria i seminaria - 9), co trzeba pozytywnie ocenić. Duży jest udział przedmiotów (12) ogólnie określanych jako konwersatorium, seminarium, wykład monograficzny, wykłady z przedmiotów ogólnych, których nazwy nie informują o treściach na nich przekazywanych. Jedynie 7 przedmiotów ma już sprecyzowany profil merytoryczny, dotyczą one metodologii nauk społecznych, nowych technologii kształcenia oraz teorii socjologicznych. Tak skonceptualizowany plan studiów doktoranckich ma wyraźnie ramowy charakter, pozwala na wypełnienie go treścią zależnie od zainteresowań naukowych słuchaczy oraz specjalizacji zaangażowanej kadry dydaktycznej. W programie mocno obecne są zagadnienia dydaktyki i różnych jej aspektów, co konweniuje z przygotowaniem do pracy w placówkach naukowych oraz w szkolnictwie wyższym.

W nowym programie studiów znajdują się przedmioty przygotowujące do pracy o charakterze badawczym poprzez m.in. zajęcia z *Nowych wzorów badań społecznych w zakresie wybranej specjalizacji* czy *Współczesne zagadnienia socjologii teoretycznej*. Na pierwszym roku doktoranci uczestniczą w seminariach socjologicznych (obok seminarium z opiekunem naukowym/promotorem), które mają pozwolić na lepsze sprofilowanie zainteresowań badawczych (spotkanie Zespołu Wizytującego z Kierownikami Studiów Doktoranckich 19.10.2012 r.). Również uwzględnienie w ocenie rocznej i przy przyznawaniu stypendium doktoranckiego oraz jego zwiększenia, publikacji, udziału w projektach badawczych itd. stanowi kluczowy element przygotowania do pracy badacza.

Plan studiów przewiduje blok przedmiotów uzupełniających dla studentów, którzy nie mają dyplomu z socjologii pierwszego lub drugiego stopnia. Plan przewiduje trzy przedmioty uzupełniające: wstęp do socjologii, klasyczne teorie socjologiczne, metodologia: podstawy badań społecznych. Można mieć zastrzeżenia do elementarnego charakteru przedmiotów uzupełniających wiedzę socjologiczną, bowiem studia doktoranckie nie są poziomem, na którym student ma poznawać podstawową aparaturę pojęciową socjologii. Pozytywnej ocenie stosowania bloku uzupełniającego towarzyszy wskazanie dopracowania jego treści i dostosowania ich do trzeciego poziomu kształcenia.

Plan studiów w dyscyplinie nauki o polityce ma również ramowy charakter. Umożliwia się studentom wpływ na program kształcenia, bowiem wybór dotyczy 13 spośród 22 przedmiotów. Być może ten bardziej dojrzały plan kształcenia jest wynikiem nieprzerwanej praktyki dydaktycznej na studiach trzeciego stopnia, podczas gdy w kształceniu socjologicznych wystąpiła trzyletnia przerwa. W planie dominują konwersatoria i inne włączające studentów formy dydaktyczne (np. debaty), co sprzyja osiągnięciu przez studentów praktycznych umiejętności. Podobnie do socjologii, plan studiów w dyscyplinie nauki o polityce zawiera rozbudowany zestaw przedmiotów przygotowujących do pracy dydaktycznej: praktyki dydaktyczne oraz przedmioty z zakresu metodologii nauk i metod oraz technik prowadzenia zajęć dydaktycznych w szkole wyższej. Od dwóch lat studia są profilowane w kierunku kształcenia analityków oraz komentatorów politycznych, co potwierdza zestaw przedmiotów merytorycznie określonych w planie studiów. W związku z tym, obok zajęć teoretycznych (np. *Ekonomiczne uwarunkowania procesów politycznych*) oferowane są zajęcia o charakterze praktycznym (zajęcia z oprogramowania statystycznego SPSS, czy *Komentarz polityczny*). Warta dostrzeżenia jest propozycja zajęć *Nauka a praktyka – debaty polityczne z udziałem znanych osobistości życia politycznego i gospodarczego*. Na WNHIS są 123 otwarte przewody doktorskie. Tytuły dysertacji mieszczą się w obszarach badawczych każdej z tych nauk.

Program studiów doktoranckich z w dyscyplinie historia prowadzonych przez WNHIS obejmuje obecnie 960 godzin. Wszystkie zajęcia są obowiązkowe. Składa się z seminarium doktorskiego, wykładów monograficznych, metodologii historii, teorii i praktyki dydaktycznej z emisją głosu, lektoratu języka obcego (wybór języka uzależniony jest od tematu pracy doktorskiej). Poszczególne przedmioty mają przypisane efekty kształcenia, w miarę równomiernie rozłożone między wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Doktoranci nie posiadający tytułu zawodowego magistra historii zobowiązani są do zaliczenia przedmiotów uzupełniających w łącznym wymiarze 240 godzin (epoki historyczne i nauki pomocnicze historii).

Uzyskanie wiedzy zaawansowanej w danej specjalności, umiejętności metodologiczno-metodycznych, zapewnia program kształcenia, przede wszystkim zaś opiekun naukowy. On także powinien kształtować kompetencje społeczne, przede wszystkim w zakresie przestrzegania etycznych zasad prowadzenia badań naukowych.

Można jednak sformułować wobec programu studiów doktoranckich w dyscyplinie historia pewne zastrzeżenia. Przede wszystkim, przy tak dużej liczbie samodzielnych pracowników naukowych można by wprowadzić zajęcia do wyboru. Ćwiczenia/konwersatoria ograniczają się do dydaktyki i emisji głosu. Dominują wykłady, na których metody aktywizacji doktorantów są ograniczone. Można by zrezygnować z jednego wykładu monograficznego, wprowadzając w jego miejsce konwersatorium.

Lektorat języka obcego prowadzony jest w zbyt małym wymiarze godzin (II rok 60 godzin). Lektorat języka łacińskiego powinien być prowadzony osobno. Pożyteczny byłby także wykład w języku obcym, przekazujący wiedzę zaawansowaną, a jednocześnie pozwalający poznać związaną z nią obcojęzyczną terminologię. Zmiany wymaga także program uzupełniający dla doktorantów niekonsekwentnych, złożony wyłącznie z wykładów. Przy zachowaniu dotychczasowego wymiaru zajęć, w ich miejsce należałoby wprowadzić wykład i ćwiczenia z dwóch epok. Obowiązkowo należałoby zdać egzamin z zakresu epoki historycznej, której dotyczy temat pracy doktorskiej.

W programach studiów doktoranckich nie ma odrębnego modułu poświęconego kompetencjom społecznym w pracy badawczej i społecznej roli naukowca. Jak wynika z rozmów z Kierownikami Studiów Doktoranckich przygotowanie doktoranta w tym zakresie należy do obowiązków opiekuna naukowego. Kompetencje te nabywane są także przez doktorantów podczas uczęszczania na zajęcia przygotowujące do pracy nauczyciela akademickiego, prowadzenia zajęć dydaktycznych ze studentami, czy udział w konferencjach naukowych.

Programy studiów doktoranckich oferują zajęcia przygotowujące do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Na studiach z socjologii są to: *Umiejętności akademickie – nowoczesne metody i techniki prowadzenia zajęć dydaktycznych*, *Nowe technologie wykorzystania w kształceniu studentów*, *Metodyka zajęć dydaktycznych*. Przy czym dwa ostatnie przedmioty przewidziane są dla II roku. Na historii - *Podstawy nauczania w szkole wyższej – wybrane zagadnienia* oraz *Emisja głosu*, co warto podkreślić obydwie na I roku. Natomiast na naukach politycznych - *Metody i techniki prowadzenia zajęć dydaktycznych w szkole wyższej* (I rok). Ogólnie ofertę zajęć przygotowujących do prowadzenia dydaktyki należy ocenić za poprawną, a na studiach z socjologii wyróżniająco. Co warto podkreślić, jak potwierdzili sami doktoranci, dotychczas mieli oni wpływ (w miarę możliwości jednostki) na wybór prowadzonych zajęć, a niekiedy nawet pracownicy odpowiedzialni za poszczególne kursy konsultowali z doktorantami np. dobór tematów zajęć.

Doktoranci na socjologii mogą publikować w recenzowanym czasopiśmie wydawanym w formie elektronicznej we współpracy z uczelniami słowackimi *Spoločnosť. Kultura. Wartości*. Dla nauk o polityce i historii co prawda nie jest prowadzone czasopismo, jednak doktoranci mają możliwość publikowania w recenzowanych pracach zbiorowych, np.

doktoranci w dyscyplinie historia mogą publikować w czasopismach kierowanych przez pracowników Instytutu Historii Sztuki (*Series Byzantina*, studenckie *Artifex*) i Instytutu Nauk Historycznych (*Saeculum Christianum*). Z analizy sprawozdań doktorantów wynika, że publikują także w czasopismach recenzowanych z listy ministerialnej *Światowit. Rocznik Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego*, *Archiwa Muzea i Biblioteki Kościelne*, *Nasza Przeszłość*, a także *Muzyka* i *Musica Sacra Nova*. W związku z nowymi przepisami regulującymi warunki otwierania przewodów doktorskich, stworzenia doktorantom możliwości publikacji w czasopismach recenzowanych jest sprawą bardzo ważną. Dotychczas nie utworzono naukowego czasopisma wydziałowego, w którym mogliby też publikować doktoranci. Z informacji uzyskanej od Kierownika Studiów Doktoranckich z historii w Instytucie podejmowane są starania o uruchomienie własnego czasopisma naukowego (spotkanie z Kierownikami w dn. 19.10.2012). Wsparcie dla doktorantów ze strony Wydziału w zakresie możliwości publikowania należy uznać za wystarczające.

Udział doktorantów w badaniach na Wydziale nie jest zbyt wysoki (np. doktoranci z historii mają możliwości udziału w realizowanych na Wydziale projektach badawczych. W Instytucie Archeologii realizowane są dwa projekty z udziałem doktorantów: Katalog grodzisk Warmii i Mazur w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (2 osoby) oraz badania pradziejowych kopalni krzemienia w ramach programu Dziedzictwa Kulturowego MKiDzN. Ze sprawozdań doktorantów wynika uczestnictwo w dalszych dwóch programach: Elektroniczne Archiwum Piśmiennictwa Polskiego (2 osoby) i Zarządzanie Muzeum (Pałac w Wilanowie, British Council), ale powoli wzrasta, głównie dzięki zaangażowaniu opiekunów naukowych / promotorów. Należy zwrócić uwagę, że generalnie charakter badań prowadzonych na Wydziale sprzyja jednak pracy indywidualnej, czy niewielkim zespołom. Istotnym ograniczeniem jest mała liczba prowadzonych na Wydziale dużych projektów. Natomiast doktoranci podkreślili, że mogą liczyć na pomoc opiekunów/promotorów przy zabieganiu o mniejsze granty. Doktoranci licznie uczestniczą w konferencjach naukowych. Wydział nie ma zinstytucjonalizowanej procedury informowania o projektach badawczych, czy konferencjach. Informacje takie przekazują doktorantom przede wszystkim ich opiekunowie/promotorzy, sekretariat studiów doktoranckich, a także dyrektorzy instytutów. Informacje w tym zakresie są także zamieszczane na ogólnouczelnianej stronie Samorządu doktorantów. Samorząd oraz Uniwersytet prowadzą szkolenia i spotkania informacyjne dotyczące udziału w projektach badawczych (spotkanie z doktorantami w dn. 18.10.2012). Kierownicy Studiów Doktoranckich zwrócili uwagę na to, że wielu samodzielnych pracowników włącza swoich doktorantów we własne granty, które nie są prowadzone na UKSW. Prowadzenie grantów poza Uniwersytetem tłumaczone jest trudnościami w obsłudze przez przeciążoną liczbą zadań administrację ogólnouniwersytecką (spotkanie z Kierownikami w dn. 19.10.2012). Udział doktorantów w projektach badawczych, uwzględniając specyfikę badawczą Wydziału, należy uznać za wystarczający.

Kwalifikacje kadru naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia na studiach doktoranckich oraz sprawującej opiekę na doktorantami są zgodne z dziedzinami i dyscyplinami, w których prowadzone są studia doktoranckie.

W kształcenie doktorantów w dyscyplinie socjologia zaangażowani są 2 pracownicy naukowcy z tytułem profesora, jeden doktor habilitowany, dwóch doktorów i jeden pracownik z tytułem zawodowym magistra (Raport samooceny, s. 22). W roku akademickim 2012/2013, po wznowieniu studiów stacjonarnych, 7 samodzielnych pracowników prowadzi seminaria doktoranckie. W materiałach przedłożonych w czasie wizytacji Wydziału znalazły się nazwiska trzech samodzielnych pracowników, którzy prowadzą po jednym doktoracie i jeden pracownik z dwoma doktoratami w toku. Trudno uznać je za seminaria doktoranckie. Na studiach doktoranckich w dyscyplinie nauki o polityce wykłada 5 profesorów, jeden doktor habilitowany i dwóch doktorów. Na studiach doktoranckich w dyscyplinie historia zadania

dydaktyczne powierzane są zgodnie z kwalifikacjami i profilem badawczym pracowników. Istnieje spójność, zarówno formalna (specjalność w ramach dyscypliny), jak też wynikająca z tematyki prowadzonych badań, między kompetencjami naukowymi opiekunów i promotorów a realizowanymi zajęciami i tematyką prac doktorskich. Doktoranci dobrze oceniają kwalifikacje zdecydowanej większości kadry prowadzącej z nimi zajęcia na studiach doktoranckich. Wysoko oceniani są zwłaszcza opiekunowi naukowcy/promotorzy. Generalnie mała liczba doktorantów pozwala na kameralny charakter grup seminaryjnych i dobrą dostępność do kadry, zwłaszcza opiekunów / promotorów (spotkanie z doktorantami w dn. 18.10.2012 r.).

Należy zwrócić uwagę na jedną jeszcze kwestię związaną z prowadzeniem przewodów doktorskich na WNHIS. Wydział ten posiada uprawnienie do nadawania stopnia doktora w dyscyplinie historia, nauki o polityce oraz socjologia. W latach 2009 (IX)-2012 (VI) otwarto 89 przewodów doktorskich w dyscyplinie historia.

3).

Programy studiów doktoranckich są konstruowane przez własną kadrę naukowo-badawczą jednostki i jest ona zasadniczym realizatorem programów studiów, a także grupą dokonującą weryfikacji i oceny efektów kształcenia. Studenci studiów doktoranckich są włączani w opracowywanie programów kształcenia, np. nowy program studiów nauk o polityce opracowano przy udziale doktorantów, ma to jednak charakter incydentalny, nie systemowy. Kierownicy studiów podkreślali potrzebę wprowadzenia systemowych rozwiązań w skali Uczelni i WNHIS problemu udziału różnych grup interesariuszy w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia. Udział doktorantów w określaniu, weryfikacji oraz w ocenianiu efektów kształcenia na prowadzonych studiach doktoranckich jest niewielki. Do tej pory doktoranci nie uczestniczyli też w ewaluacji prowadzonych z nimi zajęć. Sami natomiast doktoranci podlegają ocenie studentów jako osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne.

Nie ma też na wizytowanym Wydziale praktyki włączania przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych w proces określania i weryfikacji efektów kształcenia oraz oceniania jakości kształcenia na studiach doktoranckich. W przedłożonych przez jednostkę dokumentach interesariusze zewnętrzni są obecni jedynie na studiach doktoranckich z nauk o polityce. Reprezentują oni trzy podmioty: Związek Banków Polskich, Forum Związków Zawodowych oraz Ministerstwo Gospodarki. Współpraca z nimi ma miejsce głównie w realizacji grantów badawczych. Programy studiów doktoranckich konstruowane są w Instytutach (Socjologii, Historii i Politologii) te studia prowadzących i zasadniczo na potrzeby kadrowe jednostek je prowadzących. Trudno jest obecnie mówić o efektach tych studiów, gdyż istnieją one od niedawna i dopiero pierwsi absolwenci bronią swoich rozpraw. Nie można też obecnie przewidzieć, jaki ich odsetek znajdzie zatrudnienie w macierzystych instytutach czy w innych jednostkach Uczelni.

4).

System ECTS w nowych programach studiów doktoranckich został wprowadzony zgodnie z wymaganiami *Rozporządzenia w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich*. Również praktykom dydaktycznym zostały przypisane punkty ECTS.

Kwestia stosowanego na studiach doktoranckich z socjologii i nauk o polityce systemu ECTS w UKSW znajduje swoje miejsce w *Uchwale Nr 126/2011 Senatu UKSW z dnia 15 grudnia 2011 roku w sprawie wprowadzenia wytycznych dotyczących projektowania planów studiów i programów kształcenia...* . Ta uchwała odsyła do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011r. Nie są zatem określone dodatkowe parametry precyzujące liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS dla prowadzonych studiów doktoranckich. System ECTS oceniana jednostka wprowadza od bieżącego roku akademickiego 2012/2013.

Studia doktoranckie trwają 8 semestrów, którym łącznie przyznano: na socjologii - 60, nauki o polityce – 67 (liczba punktów jest przekroczona o 7, co wolno jednostce prowadzącej) punktów ECTS. Roczne seminarium doktorskie jest oszacowane na 3 punkty (3 x 4 lata daje łącznie 12 punktów w skali całego cyklu) i nie jest zróżnicowane w toku czteroletniego kształcenia (a powinno być).

Największą wartość punktową, która ma odzwierciedlać nakład pracy doktoranta nauk o polityce, mają praktyki dydaktyczne (4 x 4 = 16 punktów). Tak duży wymiar punktów przyznanych na praktyki dydaktyczne nieco zakłóca logikę kształcenia trzeciego stopnia z nauk o polityce (nie kształci się dydaktyków, ale politologów o przygotowaniu dydaktycznym), bowiem niemal 1/3 punktów student uzyskuje za tego rodzaju zajęcia. Ta liczba punktów jest większa aniżeli uzyskana na seminarium doktorskim (16 wobec 12), dla czego nie ma pełnego uzasadnienia.

Na studiach doktoranckich z socjologii (60 punktów ECTS) nie określono zakładanej liczby punktów z nauk podstawowych, za zajęcia do wyboru (takich plan nie przewiduje poza seminarium doktorskim), o charakterze praktycznym oraz w formie zajęć ogólnouczeniowych lub na innych kierunkach studiów. Te zaniedbania zapewne wynikają ze wznowienia, po trzech latach zawieszenia, kształcenia na studiach trzeciego stopnia, które obecnie są realizowane w nieco zmienionych realiach kadrowych, merytorycznych i formalnych. Według kryterium etapu kształcenia jest zróżnicowana liczba punktów przyznanych seminarium doktorskiemu (6 + 3 + 5 + 11), co należy pozytywnie ocenić. Tak duża liczba punktów ECTS przyznana w ostatnim roku za seminarium doktorskie (11) może budzić pewne wątpliwości, ale niewątpliwie słuszną jest zasada różnicowania punktacji w skali całego toku kształcenia. Na kształcenie umiejętności dydaktycznych przewidziano 6 punktów (po 3 punkty na I i II roku studiów), co trzeba uznać za uzasadnione. Rozdział punktów na pozostałe poszczególne przedmioty nie budzi zastrzeżeń na obu kierunkach studiów doktoranckich.

System punktów ECTS na studiach doktoranckich w dyscyplinie historia został wprowadzony w roku akademickim 2012/2013. W przedłożonym *Programie kształcenia na studiach stacjonarnych doktoranckich, kierunek historia* brak informacji o przyznanych punktach ECTS. Natomiast umieszczono je w harmonogramie dla pierwszego roku tychże studiów.

Z porównania punktów ECTS przyznanych poszczególnym przedmiotom na studiach doktoranckich w siatce I roku 2012/2013 wynika, że nie jest on przemyślany. Metodologia historii 60h, egzamin otrzymała 2 punkty, podczas gdy wykład monograficzny 30 h zaliczenie z oceną 3 punkty, zaś Podstawy nauczania w szkole wyższej konwersatorium 15 h i Emisja głosu 15 h dostały po 15 punktów ECTS.

Ogólny kierunek zmian programów studiów w zakresie stosowania ECTS jest poprawny. Natomiast możliwość dokładnej oceny czy punkty ECTS przypisane poszczególnym zajęciom właściwie określają nakład pracy doktorantów niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia możliwy będzie po przeprowadzeniu pierwszego ich cyklu.

5).

WNHiS prowadzi wyłącznie stacjonarne studia doktoranckie. W ostatnich miesiącach intensywnie pracuje się nad problemem oceny osiągniętych przez doktorantów zakładanych celów i efektów kształcenia. W pracach koncepcyjnych uczestniczą przedstawiciele socjologii, chociaż problem oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dotknie ich w końcu roku akademickiego 2012/2013, po ukończeniu przez doktorantów I roku studiów.

Podstawowy dokument *Regulamin rocznej oceny doktorantów w roku akademickim 2008/2009* jest nadal stosowany, a efekty oceny postępów doktorantów są podstawą przyznania stypendiów doktorskich. Dokument określa 5 kryteriów oraz maksymalną liczbę punktów przyznanych doktorantowi za postępy: 1. w przygotowaniu pracy doktorskiej – do

60 punktów; 2. publikacje naukowe (recenzowane) – 10 punktów za każdą publikację; 3. udział w konferencjach naukowych – 10 punktów za każdą konferencję; 4. udział w badaniach naukowych – do 10 punktów za każdy projekt; 5. inne formy aktywności – do 10 punktów. Ten dokument wymaga dopracowania i przełożenia go na język zakładanych efektów kształcenia, czyli dostosowania do obecnych regulacji (ale jest on dobrą podstawą).

Na Wydziale prowadzone są działania skierowane na dostosowanie/wypracowanie systemu oceny osiągania efektów kształcenia. 17.01. 2012 r. odbyło się zebranie kierowników studiów doktoranckich WNHIS w sprawie opracowania sposobu dokonywania oceny realizacji programu studiów doktoranckich oraz prowadzenia badań naukowych. Przedłożono Zespołowi Wizytującemu protokół z tego zebrania. Uczestniczyli w nim 3 kierownicy stacjonarnych studiów doktoranckich oraz przedstawiciel doktorantów. Określono 5 kryteriów oceny realizacji programu studiów (nie mówi się w nim o efektach kształcenia). Jest przygotowany kwestionariusz rocznego sprawozdania doktoranta, do którego ma być dołączona opinia opiekuna naukowego.

Oceny doktorantów według zobiektywizowanych kryteriów (5 wyżej wymienionych) zostały przeprowadzone na studiach trzeciego stopnia nauk o polityce, opracowano je i sporządzono analizę sprawozdań rocznych doktorantów. Wyraźnie są w niej zawarte krytyczne uwagi oraz propozycje zmian podnoszących jakość oraz efektywność kształcenia na studiach doktoranckich. Studenci mają świadomość rocznych ocen ich postępów oraz stosowanych na Wydziale procedur ich oceniania. Należy mieć nadzieję, że dobre wzory z nauk o polityce zostaną zaadaptowane do studiów doktoranckich z socjologii.

Także doktoranci studiów w dyscyplinie historia rozliczani są na podstawie *Regulaminu rocznej oceny doktorantów*, który uwzględnia zarówno postępy w pisaniu pracy doktorskiej, jak też inne formy aktywności naukowej (publikacje, konferencje, projekty). Obecnie prowadzone są prace nad jego udoskonaleniem. Kryteria oceny dla poszczególnych zajęć są standaryzowane i zamieszczone w sylabusach, ale niekiedy mają zbyt ogólny charakter.

W ocenie doktorantów, prowadzący zajęcia na studiach doktoranckich przestrzegają założeń oceny przy zaliczeniach i egzaminach, zaś oceny w odczuciu doktorantów są sprawiedliwe. W nowych programach zasady oceny są określone w sylabusach zajęć dostępnych dla doktorantów. Przejrzystość systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia należy uznać za wystarczającą.

WNHiS nie prowadzi studiów podyplomowych. Podejmowane w poprzednich latach próby utworzenia tego typu studiów zakończyły się niepowodzeniem. Z tych też względów zespół wizytujący odstąpił od przeprowadzenia oceny w tym obszarze.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) WNHIS UKSW opracował i uchwalił efekty kształcenia oraz programy studiów doktoranckich w dyscyplinach historia, socjologia oraz nauki o polityce. Zdefiniowane efekty kształcenia oraz programy studiów zapewniają przygotowanie doktorantów do prowadzenia pracy naukowej oraz nabycia kompetencji dydaktycznych, czemu służą liczne przedmioty metodologiczne oraz kształtujące umiejętności dydaktyczne. Część przedmiotów w programie studiów doktoranckich podlega wyborowi przez doktorantów (z wyjątkiem studiów w dyscyplinie historia). Stwarza się studentom pewną możliwość wpływu na program kształcenia (są przedmioty do wyboru). Jest stosowana praca indywidualna z doktorantami, głównie w ramach seminariów doktorskich prowadzonych przez uznanych specjalistów z historii, socjologii oraz nauk o polityce. Zapewniona jest też, choć w ograniczonym zakresie i często dzięki zaangażowaniu opiekunów/promotorów możliwość udziału doktorantów w projektach badawczych oraz pomoc w przygotowaniu i

opublikowaniu artykułów i innych prac naukowych. Zadania dydaktyczne na studiach doktoranckich powierzane są pracownikom zgodnie z ich kwalifikacjami i profilem badawczym. W ocenie doktorantów zajęcia są prowadzone na odpowiednim poziomie.

2) Jednostka nie prowadzi studiów podyplomowych. Zespół odstąpił od oceny WNHIS w tym zakresie.

3) Efekty kształcenia na studiach doktoranckich są definiowane głównie przez wewnętrzne środowisko ocenianej Jednostki. Podstawową rolę odgrywają tutaj samodzielni pracownicy naukowcy, uwzględnia się również opinie i postulaty doktorantów. W określaniu efektów kształcenia w minimalnym stopniu uczestniczą interesariusze zewnętrzni. Pracownicy mają świadomość potrzeby korzystania z doświadczeń zewnętrznych i można dostrzec podejmowanie działań włączających podmioty społeczno-gospodarcze z otoczenia jednostki.

4) Od roku akademickiego 2012/2013 stosuje się na wszystkich prowadzonych na WNHIS studiach doktoranckich system punktów ECTS. Wymaga on pewnego dopracowania: na studiach w dyscyplinie nauki o polityce oraz historia – udoskonalenie rozdziału punktów między przedmiotami, na studiach w dyscyplinie socjologia – weryfikacja liczby punktów przyporządkowanych poszczególnym efektom i przedmiotom. Osobnej regulacji i przemyślenia wymagają zastosowane rozwiązania dotyczące praktyk dydaktycznych tym bardziej, że wprowadza się inne/nowe formy tych praktyk (różnorodne prace pomocnicze w miejsce prowadzenia zajęć dydaktycznych przez doktoranta).

5) Na WNHIS prowadzone są prace nad nowymi kryteriami oceny osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia na studiach trzeciego stopnia. Obecnie nadal obowiązuje dokument sprzed trzech lat stanowiący podstawę oceny postępów doktoranta, w którym przyjmuje się 5 kryteriów oceny postępów. Jest przygotowane nowe narzędzie oceny. Znane są doktorantom zarówno kwestionariusz, jak i procedury oceny. W ocenie doktorantów kryteria zaliczenia i oceny zajęć są dostępne dla doktorantów na początku zajęć i są przejrzyste.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę mające służyć realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

1)

Wydział Nauk Historycznych i Społecznych dysponuje odpowiednio szerokimi zasobami kadrowymi, stosownymi do potrzeb dydaktycznych oraz naukowych jednostki. W zakresie kształcenia socjologicznego i innych kierunków prowadzonych przez Instytut Socjologii (IS) (instytut prowadzi trzy kierunki) potrzeby kadrowe są zaspokojone. Instytut Socjologii, jako drugi po Instytucie Historycznym, posiada najbardziej liczną kadrę na Wydziale, zatrudnionych jest w nim 40 pracowników, w tym 12 ze stopniem doktora habilitowanego lub z tytułem profesora. W IS w marcu 2012 roku przeprowadzono ocenę pracowników. Uwzględniono 3 kryteria oceny: 1. rozwój naukowy, w tym publikacje i udział w konferencjach, 2. zaangażowanie w prace katedry, instytutu, wydziału, 3. opinia dyrektora instytutu. Na 40 pracowników IS 16 otrzymało oceny pozytywne z zastrzeżeniem, które jest zarazem ostrzeżeniem pracownika przed możliwą utratą pracy w najbliższym czasie, jeśli nie nastąpi poprawa jakości jego pracy.

Instytut Socjologii prowadzi studia doktoranckie w formie stacjonarnej. W kształcenie doktorantów zaangażowani są 2 pracownicy naukowcy z tytułem profesora, jeden doktor habilitowany, dwóch doktorów i jeden pracownik z tytułem zawodowym magistra (Raport samooceny, s. 22). W roku akademickim 2012/2013, po wznowieniu studiów stacjonarnych, 7 samodzielnych pracowników prowadzi seminaria doktoranckie. W materiałach przedłożonych w czasie wizytacji Wydziału znalazły się nazwiska trzech samodzielnych pracowników, którzy prowadzą po jednym doktoracie i jeden pracownik z dwoma doktoratami w toku.

Trudno uznać je za seminaria doktoranckie. Łącznie listy obejmują 20 doktorantów: 15 przyjętych na I rok i 5 z IV roku studiów doktoranckich. Pod względem kadrowym zapewnione są potrzeby dydaktyczne oraz pracy naukowo – badawczej Instytutu Socjologii.

Instytut Politologii zatrudnia 36 osób, które realizują zapotrzebowanie dydaktyczne wynikające z prowadzonych studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz kierunków studiów (instytut prowadzi 3 kierunki studiów). Od 2008 roku na WNHIS prowadzone są stacjonarne studia doktoranckie w dyscyplinie nauki o polityce, na których wykłada 5 profesorów, jeden doktor habilitowany i dwóch doktorów. Studiuje na nim 57 doktorantów, przy czym im wyższy rok, tym mniejsza jest liczba doktorantów (21, 16, 13, 7). Przygotowane kryteria i procedury oceny osiągnięcia efektów kształcenia będą sprzyjać eliminowaniu studentów nie rokujących przygotowania pracy doktorskiej. Dotąd, ze względu na dotacje ministerialne przyznawane na doktoranta, władze Uczelni optowały za utrzymywaniem na liście studentów nie czyniących postępów. Obecnie, działania idą w myśl zasadny eliminowania z list doktorantów niespełniających kryteriów oceny (zebranie kierowników studiów doktoranckich). Obecnie w toku jest 5 przewodów doktorskich.

W ankiecie informacyjnej wydziału podano, iż w ostatnich 4 latach pracownicy Instytutu Politologii opublikowali 24 podręczniki i skrypty (w tym 2 obcojęzyczne), 153 artykuły w czasopismach naukowych (w tym 12 obcojęzyczne), 292 artykuły w pracach zbiorowych (w tym 40 obcojęzyczne) i 34 redakcje prac zbiorowych (w tym 4 obcojęzyczne). W latach 2008 – 2012 dziewięciu pracowników uzyskało stopień naukowy doktora, trzech – doktora habilitowanego, a dwóch tytuły naukowe profesora. Aktywność publikacyjna oraz rozwój naukowy pracowników są dobrymi wskaźnikami dostosowania kadry do potrzeb naukowo – badawczych i dydaktycznych WNHIS.

Przy ocenie polityki kadrowej związanej z historyczną częścią WNHIS należy wziąć pod uwagę zarówno uwarunkowania wynikające z przeszłości jednostki, jak też charakter i dynamikę zmian w ostatnich kilku latach. Stan kadrowy w relacji do potrzeb wynikających z kształcenia należy generalnie ocenić pozytywnie. Najwięcej pracowników naukowo-dydaktycznych pracuje na kierunku Historia, który w strukturze jednostki funkcjonuje najdłużej. Nowo utworzonemu kierunkowi archeologia (2008) stworzono oparcie w utworzonym w tym samym czasie Instytucie Archeologii, przede wszystkim zaś zapewniono odpowiednią kadrę złożoną z samodzielnych pracowników naukowych dla zajmujących się poszczególnymi epokami.

Instytut Nauk Historycznych zatrudnia 41 pracowników naukowo-dydaktycznych (w tym 35 na pierwszym etapie), z czego 21 to profesorowie tytularni (7) i doktorzy hab. (14). Instytut Archeologii zatrudnia 15 pracowników, w tym 5 profesorów tytularnych. W Instytucie Historii Sztuki pracuje 20 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 6 samodzielnych (1 profesor tytularny). Sytuacja kadrowa jednostki w zakresie historii, archeologii i historii jest zatem stabilna. Podkreślić trzeba, że część z nich to uczeni o renomie międzynarodowej, członkowie stowarzyszeń i rad naukowych, krajowych i zagranicznych, publikujący regularnie w językach kongresowych, zarówno w kraju jak i za granicą.

Wysoka spójność między badaniami naukowymi a kształceniem jest charakterystyczna dla kierunku historia (także w obrębie realizowanych w jego ramach specjalności) i archeologii (na obu tych kierunkach każda epoka reprezentowana jest przynajmniej przez jednego samodzielnego pracownika naukowo-dydaktycznego), w mniejszym stopniu zaś dla kierunku historia sztuki (przede wszystkim brakuje samodzielnego pracownika naukowego w zakresie sztuki starożytnej, zbyt wielu jest, w stosunku do potrzeb, specjalistów od sztuki i architektury nowożytnej).

Jak już stwierdzono wyżej, na kierunkach archeologia, historia (plus specjalności), historia sztuki, muzeologia, ochrona dóbr kultury zasadą jest powierzanie zajęć zgodnie z kwalifikacjami. Dotyczy to także seminariów licencjackich i magisterskich. Są one

prowadzone przez samodzielnych, a wyjątkowo tylko przez niesamodzielnych pracowników. SeminaRIA (szczególnie magisterskie) są tematyczne, tematy zaś prac są zatwierdzane przez rady naukowe instytutów, co umożliwia kontrolę ich zgodności z specjalizacjami badawczymi.

2)

WNHiS mieści się w nowym gmachu przy ul. Wóycickiego 1/3. Tutaj również odbywają się zajęcia dydaktyczne ze studentami studiów wszystkich stopni, kierunków i form kształcenia, z wyjątkiem muzykologii zlokalizowanej w gmachu rektoratu. Budynek Wydziału ma rozwiązania sprzyjające niepełnosprawnym studentom, rozwiązania architektoniczne pozwalają na dogodne i bezpieczne przemieszczania się studentów (szerokie schody, 3 windy, podziemny garaż, klimatyzacja, żaluzje wertykalne). Niedogodnością są wąskie korytarze przy pomieszczeniach instytutowych, w których często tworzą się „korki” oczekujących studentów przed gabinetami pracowników naukowo-dydaktycznych. Wielu pracowników na zebraniu z Zespołem Wizytującym podkreślało świetne warunki dydaktyczne na Wydziale.

W całym budynku wydziału nominalnie jest dostęp do Internetu, przy czym realnie są duże części gmachu, w których nie można skorzystać z sieci, na co narzekali studenci na zebraniu z Zespołem Wizytującym. Doktoranci odbywają zajęcia we środy po południu (godz. 16-20), korzystają z pomieszczeń dydaktycznych relatywnie dobrze wyposażonych w sprzęt audiowizualny (rzutniki multimedialne, projektory, nagłośnienie). Wzorowo wyposażona jest aula, co podkreślali zarówno pracownicy, jak i studenci. Dobrze wyposażona jest również pracownia komputerowa. Ponadto, w Instytucie Socjologii jest dostęp dla pracowników i doktorantów do oprogramowania statystycznego SPSS (w miarę potrzeb z SPSS korzystają także doktoranci nauk politycznych). Problem stanowi centrum informatyczne wydziału, bowiem działają tutaj systemy niewspółpracujące ze sobą. Te kwestie wymagają naprawy w najbliższym czasie.

Baza lokalowa przeznaczona na potrzeby pracowników nie jest wystarczająca. Zasadą jest zajmowanie jednego pomieszczenia przez katedrę, co często uniemożliwia odbywanie konsultacji ze studentami. Ograniczenia lokalowe dla pracowników naukowo-dydaktycznych utrudniają pracę naukową i dydaktyczną zwłaszcza samodzielnym pracownikom nauki, którzy w swoich gabinetach prowadzą seminaRIA doktoranckie. Problem nasila się zwłaszcza w okresach zaliczeń i egzaminów.

Wprowadzie na Wydziale działa elektroniczny system obsługi studentów (USOS), ale nie jest on doskonały (zawiesza się). Ponadto studenci narzekają na ograniczony dostęp do urządzeń kopiujących (jest jedna kserokopiarka w budynku), skanera oraz Internetu w niektórych częściach budynku.

Osobną kwestię stanowi biblioteka i dostęp studentów do jej zasobów. Bardzo małe, w stosunku do potrzeb pracowników oraz 3.5 tysiąca studentów WNHiS, są zasoby biblioteki wydziałowej. Liczy ona 11 tysięcy woluminów, a rozbudowuje swój księgozbiór w oparciu o dary, a nie systematyczne kupowanie książek (na wzbogacanie zasobów biblioteki drogą kupowania książek w Uczelni brakuje pieniędzy - podkreślali pracownicy). Co więcej, biblioteka wydziałowa nie prowadzi wypożyczeń, a jedynie na miejscu udostępnia potrzebne studentom publikacje (sporadycznie i tylko na bardzo krótkie terminy wypożycza się studentom książki). Nadto, biblioteka dysponuje jedynie 4 komputerami dla studentów, nie prowadzi również szkoleń bibliotecznych, czego efektem jest nieumiejętność studentów wykorzystywania zasobów biblioteki. Szkolenia biblioteczne – dotąd obowiązkowe – zostały zlikwidowane przez dotychczasowe władze Uczelni, co niekorzystnie odbija się na korzystaniu z piśmiennictwa naukowego przez studentów. Wprowadzie są pewne zasoby biblioteczne w instytutach (według deklaracji pracowników 1 tysiąc woluminów w Instytucie Politologii, 2 tysiące w Instytucie Socjologii, porównywalnie liczny księgozbiór w Instytucie

Historii), ale są one bardzo skąpe i z pewnością nie zastępują biblioteki wydziałowej w jej funkcjach udostępniania piśmiennictwa i dostępu do nowoczesnych usług informacyjnych. Pracownicy i doktoranci mogą do baz danych logować się z dowolnego komputera (spotkanie z Dyrektorami Instytutów, Kierownikami bibliotek w dn. 18.10.2012 r.). W zależności od dyscypliny studiów doktoranci różnie oceniają zasoby dostępnych baz danych. Pracownicy biblioteki mają pełną świadomość problemu biblioteki wydziałowej, co artykułowali na spotkaniu z Zespołem Wizytującym. Niewątpliwie najsłabszym punktem infrastruktury dydaktycznej WNHIS jest biblioteka, jej zasoby, jakość pracy i dostępność dla studentów. Wydział powinien bezzwłocznie podjąć prace naprawcze w tym zakresie.

Pracownicy podkreślają, że nowy budynek znacząco poprawił warunki lokalowe Wydziału. Natomiast zasoby biblioteki Wydziałowej zgodnie uznano za daleko niewystarczające dla potrzeb studiów doktoranckich (spotkanie z doktorantami w dn. 18.10.2012).

3)

Do końca kadencji dotychczasowych władz UKSW oraz WNHIS finanse oraz polityka finansowa były w gestii centralnych struktur zarządczych Uczelni. Po wyborach i pełnej wymianie kadr zarządzających, zarówno nowe władze wszystkich szczebli, jak i pracownicy artykułują potrzebę wprowadzenia nowych rozwiązań. Oznacza to, iż w najbliższych miesiącach będzie kształtować się nowa polityka finansowa jednostki.

Zespół Wizytujący dysponuje informacjami o kształcie dotąd prowadzonej polityki finansowej. Jednostka w ocenie parametrycznej otrzymała kategorię D, co przekłada się na bardzo niskie finansowanie jej przez MNiSW. Dodatkowo, Uczelnia stosuje maksymalny narzut kosztów pośrednich (30%), a z pozostałych środków jedynie 3% pozostawało w gestii dziekana Wydziału. Należy natomiast podkreślić zaangażowanie pracowników w pozyskiwanie środków zewnętrznych (np. dyrekcji i pracowników Instytutu Archeologii, w przypadku tej dyscypliny pozyskane środki są znaczące, umożliwiają też włączenie w prowadzenie badań naukowych studentów i doktorantów). Wątpliwe, w przekonaniu pracowników, były instrumenty motywowania do podnoszenia jakości pracy dydaktycznej oraz własnego rozwoju naukowego na drodze uzyskiwania stopni naukowych przez pracowników. Te praktyki pozostają w sprzeczności z zapisami w Strategii Rozwoju UKSW o finansowym motywowaniu pracowników. Nie praktykowano nagród dydaktycznych, nie udzielano urlopów naukowych, ani też nie przyznawano stypendiów naukowych. Z dużym opóźnieniem następował awans finansowy pracownika po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego (1.5 roku) oraz tytułu profesora (około 0.5 roku). Generalnie w polityce finansowej władz rektorskich nie stosowano zachęt o charakterze finansowym, ani innych sposobów motywowania pracowników do doskonalenia i podnoszenia jakości pracy naukowej i dydaktycznej. W przypadku uzyskania stopnia naukowego doktora w przewidzianym terminie stosowano przedłużenie zatrudnienia o 1 rok lub przesunięcie pracownika na stanowisko starszego wykładowcy.

O dużo bardziej radykalnych rozwiązaniach w przypadku braku postępu w rozwoju naukowym pracownika mówi strategia rozwoju UKSW w latach 2003–2020 przyjęta Uchwałą Senatu Nr 38/2003 z dnia 20 listopada 2003 roku. Zaznacza się w niej, iż asystenci, doktoranci oraz adiunkci podejmując pracę w UKSW muszą mieć świadomość tego, że nieuzyskanie stopnia doktora oraz stopnia doktora habilitowanego w przepisany czas „jest równoznaczne z odejściem z uczelni” (s. 5).

Nowe władze rektorskie UKSW zapowiadają zmianę polityki finansowej Uczelni, w tym przekazanie części środków na poziom Wydziału i przeniesienie praw prowadzenia polityki finansowej przez władze Wydziału.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego² znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) WNHIS dysponuje odpowiednio przygotowaną kadrami naukowo-dydaktyczną, reprezentującą dziedziny i dyscypliny mieszczące się w zakresie działalności naukowej i dydaktycznej Wydziału. Zasady i metody doboru kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają możliwość realizacji zadań wynikających z zakresu i poziomów prowadzonego kształcenia oraz działalności badawczej. Przeprowadzane są oceny postępów naukowo-dydaktycznych pracowników oraz analizowana jest ich aktywność publikacyjna. Samodzielni pracownicy sprawują opiekę nad studentami studiów doktoranckich i przygotowującymi przez nich pracami doktorskimi.

2) WNHIS dysponuje dobrymi warunkami lokalowymi oraz dostatecznym wyposażeniem sal dydaktycznych w techniczne i elektroniczne środki ułatwiające realizację zadań dydaktycznych. Zdecydowanie od tego wzoru odbiega biblioteka wydziałowa, której zasoby, dostęp dla studentów i ułatwienia elektroniczne są źródłem trudnych sytuacji tak dla pracowników, jak i studentów i doktorantów. Biblioteka i jej funkcjonowanie jest dla wydziału problemem, który wymaga bezwzględnego i rychłego rozwiązania. Pewne ograniczenia lokalowe są obserwowalne w odniesieniu do pracowników naukowo-dydaktycznych.

3) Dotychczasowa polityka finansowa Uczelni nie zapewniała stabilności rozwoju Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych. Brakowało finansowych instrumentów motywowania pracowników do podnoszenia jakości pracy dydaktycznej i własnego rozwoju naukowego. Warto podkreślić zaangażowanie pracowników z pozyskiwaniem zewnętrznych źródeł finansowania badań naukowych.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

W Instytucie Socjologii działa 12 katedr. Szeroki jest zakres zainteresowań i badań naukowych pracowników: socjologia ogólna, statystyka i demografia, teorie socjologiczne, socjologia małżeństwa i rodziny, socjologia religii, kultury, edukacji i wychowania, pracy i organizacji, miasta i wsi, metodologii badań socjologicznych i socjologii procesów społecznych. W dydaktyce socjologicznej funkcjonują cztery specjalności: socjologia zarządzania i rozwoju lokalnego, socjologia komunikacji międzykulturowej, socjologia interpersonalnych i rodzinnych interakcji, badania opinii publicznej, polityki i rynku.

W Instytucie Politologii działa 14 katedr, przy czym nie wszystkie mają kierowników i pełną obsadę kadrową. Planuje się istotne zmniejszenie liczby katedr. Obszerne jest, podobnie jak w IS, spektrum zainteresowań naukowo – badawczych pracowników. Do podstawowych obszarów zainteresowań należą: metodologia i metateoria badań politologicznych, ideologii politycznych, teorii polityki i filozofii polityki XXI wieku, współczesnych systemów partyjnych i politycznych, praw człowieka, teorii narodu i państwa, etyki i metaetyki politycznej, gospodarczych i społecznych funkcji państwa, kwestii społecznych XXI wieku, teorii migracji i ruchów społecznych, geopolityki i geografii politycznej, antropologii filozoficznej i kulturowej, unii gospodarczej i walutowej, amerykańskiej filozofii politycznej. W latach 2006 – 2012 dziewięciu pracowników realizowało granty oraz otrzymywało stypendia naukowe.

Zarówno w Instytucie Socjologii, jak i w Instytucie Politologii zadania dydaktyczne są przypisane katedrom i to w ich obrębie przeprowadza się przydział przedmiotów i godzin dydaktycznych poszczególnym pracownikom. Samodzielnie, w oparciu również o własne prace naukowo – badawcze, pracownicy przygotowują programy dydaktyczne. Jednak zdarza się, że ten sam cykl wykładów jest oferowany doktorantom co i studentom studiów drugiego stopnia kształcenia. W obu instytutach w programach studiów doktoranckich mieszczą się przedmioty oferowane w ramach instytutu i tutaj właśnie ma miejsce zrównanie doktorantów

ze studentami studiów drugiego stopnia. Takie postępowanie, mające charakter zasady działania w jednostce, nie powinno mieć miejsca. Wydział stanowczo powinien odnieść się do tego problemu.

Doktoranci są, zdaniem pracowników obu instytutów, traktowani jak asystenci, co jest zgodne z dyrektywą władz rektorskich. Włącza się ich, w miarę możliwości, do realizacji grantów badawczych do publikowania prac. W IS od 2007 roku wydaje się czasopismo *Uniwersyteckie Czasopismo Socjologiczne*, które doktorantom stwarza możliwości publikowania ich prac. Ponadto instytut współpracuje z Instytutem Statystyki Kościoła Katolickiego (SAC) w Warszawie i w ramach tej współpracy umożliwiał doktorantom prowadzenie badań empirycznych. Realizowana od 2010 roku seria wydawnicza *Studium Społeczne, Społeczeństwo. Kultura. Wartości* również daje doktorantom możliwość publikowania prac. W Instytucie Politologii od 1997 roku funkcjonuje projekt badawczo – edukacyjny *Studium Generale Europa* prowadzący m.in. tzw. Europejską ścieżkę studiów, wydawane jest czasopismo *Chrześcijaństwo - Świat - Polityka. Zeszyty społecznej myśli Kościoła*, w którym pracownicy oraz doktoranci umieszczają swoje prace naukowe. Wydany przez ocenianą jednostkę w 2012 roku *Słownik biograficzny pracowników naukowo – dydaktycznych WNHiS UKSW w Warszawie* informuje o kierunkach badań naukowych prowadzonych w ocenianej jednostce.

Należy podkreślić dużą zgodność badań naukowych prowadzonych w obu instytutach z oferowanymi przez jednostkę kierunkami kształcenia.

W prowadzonych studiach doktoranckich na obu kierunkach włącza się studentów do prac naukowych prowadzonych w wizytowanej jednostce. Na socjologii doktoranci uczestniczą w pracach w ramach grantów polsko-słowackich, pracownicy zachęcają i umożliwiają doktorantom udział w konferencjach naukowych, przy czym studenci uczestniczą w nich finansując z własnych środków. Jednostka nie finansuje wyjazdów studentów na konferencje, bowiem scentralizowana jest polityka finansowa w Uczelni. Ponadto jednostka uzyskała kategorię D, czego efektem są bardzo niskie dotacje MNiSW, a złożone odwołanie od tej kwalifikacji nie zostało rozpatrzone. Na studiach trzeciego stopnia z nauk o polityce studenci są włączani w granty spoza Uczelni, np. z Forum Związków Zawodowych.

W ramach mocno ograniczonych środków finansowych można wskazać działania włączające studentów w prace zespołów badawczych. Trzeba podkreślić, iż w 2012 roku tylko 3 doktorantów złożyło podania o dofinansowanie projektów badawczych (Raport samooceny, s. 26-27), a w zestawieniu udziału doktorantów WNHiS w projektach na ogólną liczbę 16 (bardzo mało zważywszy na liczbę doktorantów) jest 9 ze studiów nauk o polityce, co należy bardzo pozytywnie ocenić (Raport samooceny, s. 24-25).

Koherentność między zakresem prowadzonych badań naukowych (obszar nauki humanistyczne, dziedzina nauki humanistyczne, dyscypliny: archeologia, historia, historia sztuki) a prowadzonym kształceniem na kierunku archeologia, historia, historia sztuki od strony formalnej (posiadane stopnie i specjalności kadry), jak i merytorycznej (tematyka prowadzonych badań), oraz dydaktycznej (prowadzone zajęcia) jest bardzo wysoka i nie budzi w zasadzie zastrzeżeń. Udział doktorantów w badaniach naukowych oraz możliwości publikowania zostały scharakteryzowane w części 3. Raportu. Największe możliwości współuczestnictwa w projektach badawczych mają studenci archeologii. Warto zwrócić uwagę, że jeden z doktorantów wyspecjalizował się badaniu kopalń krzemu i pracowni krzemieniarskich i już prezentuje wyniki swoich badań na spotkaniach europejskiej organizacji archeologicznej.

W opinii eksperta ds. doktorantów spójność obszarów badań doktorantów z obszarami badań prowadzonych na wizytowanym wydziale jest wysoka. Doktoranci WNHiS prowadzą badania wpisujące się w działalność badawczą Wydziału NHIS. Już na etapie rekrutacji zgłaszają zarys projektu badawczego. Jak wskazał Wydział w Raporcie samooceny w

przeszło 16 projektach badawczych uczestniczyli doktoranci. A liczni doktoranci uczestniczyli w pracach nad opracowaniem podręczników i skryptów akademickich, opracowań oraz monografii. Aczkolwiek jak przyznali sami doktoranci i Kierownicy Studiów Doktoranckich nadal liczba doktorantów uczestniczących w badaniach prowadzonych na Wydziale jest stosunkowo mała. Część doktorantów uczestniczy natomiast w projektach badawczych swoich opiekunów, ale prowadzonych poza Wydziałem.

Warto podkreślić, że w ramach przygotowania do wszczęcia czynności w przewodzie doktorant podczas seminarium prezentuje wyniki swoich dotychczasowych badań i założenia dalszych a projekt jest omawiany przed oficjalnym złożeniem na Radę Wydziału w ramach Instytutów. Pozytywna opinia pracowników pozwala na formalne złożenie wniosku o otwarciu przewodu.

Studenci i doktoranci mają też możliwość prowadzenia działalności badawczej w ramach działających na WNHIS kół naukowych. Koła funkcjonujące na Wydziale to: KN Open your mind, Edytorskie Koło Naukowe, KN Studentów Politologii, KN Studentów Archeologii, KN Studentów Ekonomii „Ceteris Paribus”, Koło Naukowo-Badawcze BEST, Koło Naukowe Studentów Socjologii, Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki, Koło Naukowe Polityki Społecznej, Koło Naukowe Studentów Historii. Tematyka działania kół związana jest z kierunkami studiów prowadzonymi na Wydziale i pozwala na poszerzenie wiedzy studentów. Ich działalność jest bardzo ożywiona. Koła naukowe organizowały konferencje, np. Koło Naukowe Open Your Mind zorganizowało konferencję „Ciekawostki i Absurdy Unii Europejskiej”, Członkowie KN Studentów Historii Sztuki współprowadzą ciekawą inicjatywę „Galerii przy Automacie”, współtworzą również czasopismo „Artifex”, zaś członkowie koła naukowego historii sztuki uczestniczą w inwentaryzacji zabytków polskiej kultury na kresach dawnej Rzeczypospolitej.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego¹ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Występuje duża zgodność prowadzonych prac naukowo-badawczych z oferowanymi kierunkami kształcenia. Kształcenie na studiach doktoranckich odbywa się w dziedzinach i dyscyplinach, w których Wydział prowadzi badania. Studenci studiów trzeciego stopnia są włączani do projektów realizowanych przez pracowników WNHIS, doktorantom umożliwia się publikowanie w pracach wydawanych w Uczelni, a także w pracach zbiorowych będących efektem udziału doktorantów w konferencjach naukowych, w zakresie ograniczonym możliwościami Wydziału oraz pozostającymi w jego dyspozycji zasobami finansowymi. Projekty badawcze, w których uczestniczą doktoranci oraz stwarzane im możliwości publikowania wpływają na osiąganie przez nich efektów kształcenia. Dobór doktorantów i ich opiekunów na etapie rekrutacji opiera się na zainteresowaniach naukowych kandydata. Udział studentów w badaniach naukowych realizowany jest głównie poprzez działalność kół naukowych.

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1)

W Raporcie samooceny bardzo mało miejsca poświęcono problemowi uczestnictwa studentów, doktorantów i pracowników naukowo-dydaktycznych w programach międzynarodowych. Za ten rodzaj uczestnictwa można uznać jedynie program *Erasmus*. W

latach 2007–2012 był on realizowany w wizytowanej Jednostce, przy czym brakuje szczegółowych danych o kategoriach oraz liczbie uczestników z polskiej strony. Poza współpracą archeologiczną (realizowane 3 projekty) w materiałach mowa jest o trzech projektach w ramach *Erasmusa*. Partnerami w wymianie były: Wolny Uniwersytet w Berlinie, Uniwersytet w Moguncji oraz Uniwersytet w Jassach (Rumunia). Uczestniczyło w nich po 2 naukowców, przy czym nie zaznaczono ani ich związku instytucjonalnego, ani też uprawianej przez nich dyscypliny naukowej.

W innym miejscu Raportu samooceny zaznaczono, iż w ramach *Erasmusa* pracownicy jednostki prowadzą wykłady gościnne, jednak bez podania liczby pracowników oraz godzin przeprowadzonych wykładów (s. 37). Znajduje się tam również informacja o kooperacji międzynarodowej w postaci 2 projektów badawczych z partnerami z Europy Środkowo-Wschodniej (bez podania szczegółów), a także uwaga o badaniach eksperckich w ramach projektów międzynarodowych (również bez szczegółowych danych). Dodatkowe materiały udostępnione Zespołowi Wizytującemu zawierały informację, iż w Instytucie Politologii 3 doktorantów wzięło udział w wymianie w ramach CEEPUS – Central European Exchange Program for University Studien. W Instytucie Socjologii obecnie studiuje 3 osoby z wymiany międzynarodowej, a polscy studenci studiuje w 2 uniwersytetach, z którymi podpisano umowy o współpracy i wymianie (Porto oraz Brema). Brakuje jednak danych liczbowych tego dotyczących. W innych jeszcze materiałach mowa jest o podpisanych w ramach *Erasmusa* umowach z 15 ośrodkami w Europie: politologia – 10; socjologia – 5.

Na kierunkach historia, archeologia i historia sztuki realizowany jest program Erasmus. Instytut Archeologii współpracuje na tym polu z pięcioma uniwersytetami (Niemcy, Czechy, Rumunia, Grecja), Instytut Historii Sztuki z 15 wyższymi uczelniami (Francja, Niemcy, Grecja, Włochy, Węgry, Słowacja, Rumunia). Instytut Nauk Historycznych współpracuje z 3 uniwersytetami (Niemcy, Słowacja). W ramach programu Erasmus w latach 2007/2008 – 2010/2011 studiowało w UKSW 2 studentów historii, 5 archeologii i 4 historii sztuki. Brak danych o studentach UKSW z tych kierunków, którzy studiowali za granicą

INH współpracuje z Instytutem Historii, Etnografii i Prawa Winnickiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Michała Kociubińskiego w Winnicy (Ukraina). W latach 2008, 2010, 2012 zorganizowano 3 sesje naukowe z udziałem pracowników, doktorantów i studentów, dotyczące wzajemnych stosunków (ostatnia zakończona publikacją). Zorganizowano także w obu jednostkach wykłady pracowników. Współpraca zostanie formalizowana w formie umowy między obu uczelniami.

Instytut Archeologii ma dwie umowy zagraniczne: z Urzędem ds. Archeologii i Ochrony Zabytków Saksonii-Anhalt (Niemcy) oraz z Muzeum Historycznym i Archeologicznym w Baia Mare (Rumunia) i Uniwersytetem Monachijskim. Obie dotyczą prowadzenia badań archeologicznych. Ponadto, jako wynik już istniejącej współpracy, przygotowywane są umowy z Uniwersytetem w Tel-Aviv (Izrael) i Instytutem Historii Akademii Nauk w Mińsku (Białoruś).

Instytut Historii Sztuki współpracuje z Uniwersytetem Hebrajskim w Jerozolimie. Jest także uczestnikiem międzynarodowego programu naukowego *Sites of Memory and Memory of Sites. Positioning of the Holy Land in Europe* (2007-2010).

Doktoranci uczestniczą w wymianie międzynarodowej przede wszystkim z inicjatywą własną i opiekunów/promotorów. Często wymiana jest wynikiem prowadzonych w zakładzie badań. Doktoranci uczestniczą w konferencjach międzynarodowych. Niestety mogą liczyć jedynie na częściowe wsparcie finansowe ze strony Wydziału, a dostęp do środków jest wysoce utrudniony. Zarówno doktoranci jak Kierownicy Studiów Doktoranckich zwrócili uwagę na barierę jaką jest brak funduszy na badania i współpracę międzynarodową doktorantów. Dlatego o takie środki doktoranci zabiegają sami poza UKSW, także dzięki wsparciu swoich opiekunów.

2)

Widoczne są pewne działania WNHiS prowadzące do internacjonalizacji procesu kształcenia, jednak informacje dotyczące współpracy, podane w Raporcie samooceny (s. 32-36) są pozbawione danych liczbowych mówiących o studentach i pracownikach Wydziału wyjeżdżających za granicę, podano liczby studentów przyjeżdżających zza granicy. Z (bardzo niestarannie) wypełnionej tabeli można wnioskować, że Wydział nie wysyłał za granicę ani swoich pracowników, ani też studentów oraz doktorantów. Internacjonalizacja procesu kształcenia sprowadza się zatem do przyjmowania studentów zza granicy, w łącznej liczbie 21 w latach 2007–2011 (choć w tabeli jest również przedział 2003 – 2011). Te dane należy traktować wyłącznie szacunkowo ze względu na brak staranności w ich opracowaniu. W trakcie wizytacji Wydziału nie udało się uzupełnić informacji podanych w Raporcie samooceny.

W przedstawionych materiałach brakuje również wyodrębnienia działań w zakresie poszczególnych dyscyplin. Materiały uzupełniające z Instytutu Politologii informują o 4 wykładach dla studentów zorganizowanych przez Fundację Konrada Adenauera, 8 wykładach dla studentów w ramach projektu Studium Generale Europa we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera i wykładach semestralnych w latach 2009-2010 i 2010-2011 (brak bliższych danych). Ponadto przeprowadzono 6 szkół letnich dla studentów Instytutu Politologii oraz studentów niemieckich organizowanych we współpracy z Katholische Akademie Berlin.

W Instytucie Archeologii pracuje trzech obcokrajowców. Na kierunku archeologia prowadzą oni wybrane zajęcia w języku angielskim. Zajęcia w języku angielskim prowadzą także zaproszeni goście (w ramach DAAD 1 osoba 2x30h). Na dwóch pozostałych kierunkach tego typu zajęć nie prowadzono. W Instytucie Nauk Historycznych odbył się cykl wykładów prowadzonych przez 2 pracowników Uniwersytetu Pedagogicznego w Winnicy (X 2010). Warto zwrócić uwagę na trzy inicjatywy Instytutu Historii Sztuki z muzeologii z lat 2010-2012. Współpraca m.in. z Tate Gallery i Państwowym Muzeum Sztuk Pięknych im. A. Puszkina w Moskwie przyniosły dwie publikacje podręczników dla studentów (planowana jest kolejna), poprzedzone konferencją i cyklami wykładów. Ze strony brytyjskiej i rosyjskiej wzięło w nich udział 16 osób. To rzadki przykład współpracy międzynarodowej nie tylko na polu naukowym, ale także dydaktycznym.

Podstawową formą umiędzynarodowienia procesu kształcenia na studiach doktoranckich są wyjazdy na konferencje. Uzupełnienie stanowią wykłady gościnne profesorów z ośrodków zagranicznych, przy czym udział profesorów wizytujących zależy przede wszystkim od aktywności kadry Wydziału i jej kontaktów naukowych. Istotną barierę stanowią bowiem ograniczone środki finansowe znajdujące się w dyspozycji wizytowanego Wydziału (na co zwrócili uwagę Kierownicy Studiów Doktoranckich). Doktoranci w znikomym zakresie korzystają z programu Erasmus. Doktoranci zwrócili uwagę na mniejszą ich zdaniem atrakcyjność Erasmusa dla doktorantów niż dla studentów.

Trudno jest określić wpływ podejmowanych incydentalnych działań mających na celu internacjonalizację procesu kształcenia na określenie, modyfikację oraz osiąganie efektów kształcenia, bowiem opisane wyżej działania nie mają raczej charakteru z góry zaplanowanych przedsięwzięć.

3)

Wśród polskich partnerów współpracujących z WNHiS należy wymienić Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego (SAC) w Warszawie oraz warszawski oddział Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Współpracuje z nimi Instytut Socjologii, który obok Instytutu Politologii ma intensywne kontakty z Biblioteką Narodową, Instytutem Pamięci Narodowej, Archiwum Głównym Akt Nowych. Zapewne w Raporcie samooceny (s. 38) nie zostali podani

wszyscy partnerzy Wydziału (ze szkodą dla jednostki). Dużo lepiej i w bardziej rozwiniętej formie przedstawiono współpracę międzynarodową. Instytut Socjologii ma podpisane 2 umowy o współpracy: z Uniwersytetem w Porto oraz Uniwersytetem w Bremie. 3 kolejne umowy są na bardzo zaawansowanym etapie przygotowań do ich podpisania: Nottingham Trent University, Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. Dragomanowa w Kijowie, Słowacka Akademia Nauk. Istotny jest nurt współpracy rozwijany poprzez kontakty indywidualne pracowników. Ich efektem staje się włączanie współpracowników zza granicy w publikacje redagowane lub współredagowane przez pracowników Instytutu Socjologii. Trzeba odnotować 8 takich publikacji od 2008 roku.

Instytut Politologii współpracuje z 10 partnerami indywidualnymi (z USA, Anglii, Litwy, Portugalii, Niemiec, Holandii). Mocno rozwinięta jest współpraca z partnerami instytucjonalnymi, których liczba jest imponująca (51). W dostarczonych przez IP materiałach nie zaznaczono, czy u podstaw tej współpracy instytucjonalnej leżą podpisane umowy formalne, czy też dokonuje się ona przez indywidualne kontakty pracowników WNHIS z pracownikami instytucji naukowo – badawczych za granicą. Podano, że w ramach tej współpracy ogłoszono 56 referatów w instytucjach partnerskich, opublikowano 10 prac (zapewne artykuły) oraz uczestniczono w 18 konferencjach naukowych.

Instytut Nauk Historycznych podpisał umowę o współpracy z Wydziałem Historii i Dziedzictwa Narodowego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie (2011). Brak informacji o współpracy z innymi krajowymi ośrodkami akademickimi. Wśród instytucji naukowo-badawczych wymieniono Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie. Warto wymienić inne instytucje krajowe, z którymi współpracuje WNHIS na polu naukowym i kształcenia (głównie praktyki studenckie, udostępnianie materiałów do prac dyplomowych): Archiwum Akt Nowych (2009), Instytut Pamięci Narodowej (2008), Państwowe Muzeum Archeologiczne, Biblioteka Narodowa (instytucje reprezentowane na spotkaniu zespołu wizytującego z interesariuszami zewnętrznymi). Raport samooceny wymienia ponadto m.in. : Archiwum Główne Akt Dawnych, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Polskie Stowarzyszenie Sztuki Orientu, Archiwum Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian w Polsce, Muzeum Pałac w Wilanowie. Większość tych instytucji wspomaga proces dydaktyczny na kierunku historia sztuki, muzeologia, ochrona dóbr kultury i środowiska. Brak danych o wpływie tej współpracy na działalność naukowo-badawczą oraz dydaktyczną.

Dużą aktywność w nawiązywaniu kontaktów z krajowymi ośrodkami akademickimi i naukowo-badawczymi wykazuje Instytut Archeologii. Jego partnerami krajowymi są: Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW i Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN. Współpraca dotyczy badań archeologicznych w Egipcie i na Bliskim Wschodzie.

Jak poinformowali Kierownicy Studiów Doktoranckich, studia zostały powołane w pierwszej kolejności dla zapewnienia kadr na potrzeby Uczelni. Dlatego współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w kontekście studiów doktoranckich jest ograniczona. Natomiast pozytywny wpływ na osiągnięcie efektów kształcenia na studiach doktoranckich ma rosnąca liczba doktorantów uczestniczących w zewnętrznych projektach badawczych (np. na socjologii w ramach *foresightu* Mazowsze 2030).

Współpraca z krajowa i międzynarodowa z wskazanym i wyżej instytucjami ma głównie charakter naukowy i przynosi efekty w postaci wspólnych publikacji oraz konferencji, stosunkowo rzadko powstające publikacje mają charakter dydaktyczny (podręczniki). W zakresie działalności dydaktycznej współpraca wiąże się przede wszystkim z organizacją praktyk. Mimo stwierdzonego zróżnicowania częstości i intensywności udziału studentów, doktorantów i pracowników w realizacji projektów międzynarodowych między jednostkami Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych, istniejące przejawy współpracy i jej wpływ na

kształcenie należy ocenić pozytywnie. Wpływ na kształcenie, wyraża się przede wszystkim przede wszystkim we wprowadzaniu nowej tematyki do procesu nauczania (głównie w ramach wykładów monograficznych, także w realizacji tematów prac magisterskich i doktorskich). Wpływ na działalność badawczą wiąże się z dążeniem do podnoszenia jakości pracy naukowej pracowników jednostki i jej wyników – głównie poprzez poddawanie ich międzynarodowej ocenie.

4)

Poszczególne instytuty kierunkowe wchodzące w skład wizytowanego Wydziału, posiadają dość rozbudowane kontakty z licznymi interesariuszami zewnętrznymi, z którymi podejmują wspólne przedsięwzięcia naukowo-badawcze lub też dydaktyczne, które przekładają się następnie na realizowaną ofertę i treści kształcenia. Ma także rozpocząć działalność Rada Interesariuszy WNHiS, z udziałem m.in. członków Związku Pracodawców Mazowsza.

WNHiS prowadzi współpracę z wybranymi partnerami z otoczenia zewnętrznego jednostki. Współpracuje z samorządem dzielnicowym (dzielnica Bielany), miejskim (Miasto Stołeczne Warszawa) oraz z Urzędem Województwa Mazowieckiego. Zostały z nimi podpisane porozumienia o współpracy. W ramach tych porozumień Wydział organizuje warsztaty historyczne dla młodzieży szkół średnich, prowadzona jest pod patronatem Prezydenta Miasta Społecznego Warszawy mazowiecka edycja ogólnopolskiej olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym. Instytut Politologii współpracuje z partiami politycznymi realizując projekty dydaktyczno-eksperymentalne, a Instytut Socjologii utrzymuje kontakty z wybranymi organizacjami pozarządowymi. Ponadto podkreślano możliwość współpracy z lokalnymi parafiami (Raport samooceny, s. 52). Pracuje się nad projektem współpracy regionalnej z innymi ośrodkami dla stworzenia sieci naukowych pod przywództwem UKSW ze względu na wysoką pozycję naukową Uczelni na mazowieckim rynku edukacyjnym.

Do słabych stron jednostki zalicza się małą liczbę praktyk zawodowych i ograniczoną współpracę z potencjalnymi pracodawcami przez kontraktowanie np. staży zawodowych. Z tym związany jest brak oferty studiów podyplomowych, eksperckich i doszkalających. W ostatnim czasie (miesiącach) powołano pełnomocników praktyk działających przy każdym kierunku kształcenia. Ich zadaniem jest organizowanie i sprawowanie kontroli merytorycznej nad przebiegiem praktyk zawodowych, co będzie służyć rozwijaniu związków WNHiS z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Jeśli chodzi o historyczną część wizytowanego Wydziału, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym odbywa się w ramach poszczególnych kierunków formalnie (na podstawie umów z Uczelnią) lub nieformalnie. Generalnie chodzi o zapewnienie studentom odbywania praktyk, które mają jednak znaczenie w nabywaniu umiejętności praktycznych i służą kształtowaniu pożądanых postaw. Historia sztuki współpracuje z Wspólnotą Polską (inwentaryzacja cmentarzy na Ukrainie), oraz Archiwum Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian i Polskim Stowarzyszeniem Sztuki Orientu (inwentaryzacja dziedzictwa kulturowego Ormian w Polsce). Archeologia współpracuje z Miastem i Gminą Opatów oraz Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Zielonej Górze (zleczone badania archeologiczne z udziałem studentów). Z Raportu samooceny jednostki wynika, że jest ona jednym z współuczestników projektu unijnego Mazowsze 2030, realizowanego przez samorząd wojewódzki (w INH powołano w tym celu Katedrę Historii Mazowsza). Instytut Archeologii UKSW ściśle współpracuje z pokrewnymi placówkami PAN, Muzeum Archeologicznym, czy też prywatnymi firmami archeologicznymi, z którymi wspólnie prowadzone są stosowne badania wykopaliskowe, w których także uczestniczą studenci jako praktykanci czy wolontariusze. Podobne kontakty posiadają i rozwijają Instytuty: Nauk Historycznych, Historii Sztuki. Placówki te ściśle współpracują z licznymi instytucjami muzealnymi miasta i regionu,

Biblioteką Narodową, placówkami archiwalnymi, Instytutem Pamięci Narodowej, Stowarzyszeniem Karta, władzami i instytucjami oświatowymi dzielnicy itp., z którymi to placówkami prowadzona jest ścisła współpraca naukowa, ale także realizowane są praktyki studenckie.

Liczna grupa przedstawicieli tych instytucji z otoczenia społeczno-gospodarczego WNHiS uczestniczyła w spotkaniu z Zespołem oceniającym, wskazując na żywe kontakty z wizytowanym Wydziałem, dobre przygotowanie studentów do przyszłej pracy i zawodów, czego potwierdzeniem jest zarówno obserwowany u praktykantów, jak i zatrudnianych absolwentów poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji. Potwierdzali to zgodnie wszyscy uczestniczący w spotkaniu przedstawiciele pracodawców.

W trakcie tego spotkania wskazano również na wiele przykładów potwierdzających to, że współpraca ta bardzo odbija się na samej koncepcji i treściach kształcenia prowadzonych na poszczególnych kierunkach studiów. I choć Uczelnia ani Wydział nie powołały stałej struktury zrzeszającej tzw. interesariuszy zewnętrznych, którzy mogliby w sposób bardziej bezpośredni wpływać na realizowaną w Uczelni koncepcję kształcenia oraz równie bezpośrednio kształtować jego poziom, to jednak poprzez wskazane formy kontaktów i współpracy oczekiwania pracodawców są uwzględniane w stale doskonalonej koncepcji kształcenia.

Kolejną płaszczyzną równie niesformalizowanego udziału interesariuszy zewnętrznych w doskonaleniu jakości kształcenia na wizytowanym Wydziale, są kontakty z absolwentami prowadzonych kierunków studiów. To oni często poprzez bezpośrednie kontakty ze swoimi profesorami, czy też poprzez sprawowanie opieki nad praktykantami w miejscu swego zatrudnienia, czy wreszcie poprzez stopniowo rozwijającą się działalność Stowarzyszenia Absolwentów przekazują swoje postulaty odnośnie postulowanych treści czy też swoje doświadczenia co do własnego przygotowania do zawodu. Najbardziej żywe okazują się być w tym względzie kontakty Instytutu Historii Sztuki ze swoimi absolwentami i pracodawcami zarazem.

Każdy z działających w ramach Wydziału Instytutów rozwija liczne kontakty z określonymi instytucjami społeczno-gospodarczymi, które niezbędne są zarówno dla prowadzonego procesu badawczego, jak i dydaktycznego. Niewątpliwie mają one znaczący wpływ na osiągnięte efekty kształcenia, bowiem umożliwiają realizację wielu zajęć w bezpośrednim kontakcie z praktyką, służą studentom w poznawaniu przyszłych miejsc pracy, ale też pozwalają na weryfikację w praktyce zdobytej w uczelni wiedzy, umiejętności i kompetencji. Z tego punktu widzenia realizowane na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych kierunki studiów wydają się być dobrze osadzone w praktyce, a rozwijana przy tej okazji współpraca z licznymi instytucjami tzw. otoczenia społeczno-gospodarczego służy jakości kształcenia. Potwierdziły to liczne oceny formułowane przez przedstawicieli pracodawców, absolwentów, studentów i doktorantów a także samych nauczycieli akademickich podczas spotkań z zespołem wizytującym. Wśród licznych kontaktów. Należy przy tej okazji również podkreślić, że ważną rolę w kształtowaniu efektów kształcenia odgrywają również prowadzone w poszczególnych jednostkach Wydziału badania naukowe, rozwijane zresztą bardzo często ze wskazanymi instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, których wyniki przekładają się bezpośrednio na jakość realizowanego procesu dydaktycznego.

Mimo licznych kontaktów i płaszczyzn współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym wizytowany Wydział i jego poszczególne jednostki nie stworzyły do tej pory odpowiednich struktur i procedur legitymizujących rzeczywisty udział pracodawców w kształtowaniu, weryfikowaniu i ocenianiu realizowanego procesu dydaktycznego.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ² znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) WNHIS prowadzi współpracę międzynarodową, dość ograniczoną, w ramach programu *Erasmus*. Jednak niepełne informacje o wymianie studentów, doktorantów i pracowników naukowych oraz dydaktycznych utrudniają ocenę stopnia uczestnictwa w programach międzynarodowych. Udział doktorantów w wymianie międzynarodowej wynika głównie z charakteru prowadzonych badań i ma w dużym stopniu charakter indywidualny.

2) Na WNHIS są prowadzone inicjatywy sprzyjające internacjonalizacji kształceniu, przy czym mają one mało skoordynowany i niesystematyczny charakter. Brakuje projektów o stałym i regularnym charakterze, bowiem zarówno wykłady, jak i przyjmowanie studentów obcokrajowców mają charakter incydentalny. Zbyt małą wagę przywiązuje się do wyjazdów pracowników oraz studentów do ośrodków naukowo – badawczych w innych krajach Europy.

3) WNHIS ma nawiązane relacje współpracy z wybranymi ośrodkami akademickimi w kraju i poza granicami. Dość słaby jest formalny aspekt współpracy, dużo bardziej rozwinięte są kontakty indywidualne pracowników z partnerami z innych zagranicznych ośrodków akademickich. Należy przypuszczać, że z czasem będą one przeradzać się w zinstytucjonalizowane i formalne relacje naukowo–badawcze. Współpraca ta przyczynia się ma pozytywny wpływ na refleksję związaną z koncepcją kształcenia oraz stopniowe umiędzynarodowienie wyników badań, jednak, szczególnie w odniesieniu do kształcenia, brak jest ewidentnych dowodów tego wpływu.

4). Wydział rozwija liczne i żywe kontakty ze swoim otoczeniem społeczno – gospodarczym, które wydatnie wzbogacają realizowany proces dydaktyczny i jego poziom. Podejmowane są prace służące rozbudowaniu współpracy z innymi podmiotami w otoczeniu zewnętrznym, czemu będą służyć obecnie wprowadzane nowe rozwiązania praktyk zawodowych. Nie stworzono jednak do tej pory na Wydziale odpowiednich struktur i procedur, które gwarantowałyby instytucjonalny udział pracodawców w działającym wewnętrznym systemie jakości kształcenia. Charakter studiów doktoranckich skutkuje ograniczoną współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

1)

Za opiekę naukową zgodnie z *Regulaminem studiów doktoranckich* odpowiadają opiekunowie naukowcy/promotorzy. Stosunkowo mała liczba doktorantów na ocenianym Wydziale gwarantuje dobry dostęp do opieki naukowej. Opiekun/promotor ma obowiązek zapoznać się ze sprawozdaniem rocznym doktoranta i je zaopiniować. Nie ma obowiązującego wzoru takiej opinii, na podstawie przeglądu wybranych sprawozdań rocznych doktorantów różnych lat można stwierdzić, że w przypadku braku poważnych uwag opiekunowie/promotorzy najczęściej ustosunkowują się do sprawozdań w dość zwięzłej formie. W odróżnieniu od administracji ogólnouniwersyteckiej, doktoranci przez znaczną część kadry traktowani są jako młodsi koledzy.

W zakresie opieki dydaktycznej doktoranci (w miarę możliwości) mają przydzielane zajęcia w obrębie swojej tematyki badawczej, bądź zainteresowań. Zajęcia prowadzone przez doktorantów podlegają hospitacji, choć nie ma na Wydziale przygotowanych planów takich hospitacji. Nie ma również wzoru zasad oceny doktoranta podczas hospitacji. Natomiast z reguły wyniki hospitacji są z doktorantem omawiane. Omówione rozwiązania nie są w pełni sformalizowane i mają charakter dobrych praktyk.

Na Uczelni obowiązuje *Regulamin przyznawania stypendiów doktoranckich doktorantom Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie* (Zarządzenie nr 48/2011 Rektora UKSW z dn. 30.11.2011) określający zasady przyznawania i wypłacania stypendium,

wzory wniosków oraz terminy ich składania. Stypendia doktoranckie przyznawane są na wniosek doktoranta na podstawie list rankingowych. Listy przygotowywane są zaś na podstawie złożonych przez doktorantów wniosków zróżnicowanych dla poszczególnych wydziałów. Dla wizytowanego Wydziału wzór wniosku oparty na szczegółowych kryteriach określa Załącznik nr 8 do *Regulaminu*. Przy tworzeniu listy rankingowej brane są pod uwagę: działalność naukowo-badawcza (publikacje, redakcje), udział w konferencjach z wystąpieniem, udział w projektach badawczych poza UKSW, działalność dydaktyczna oraz organizacyjna, a także opinia opiekuna naukowego/promotora. Ranking doktorantów pierwszego roku jest ustalany na podstawie wyników rekrutacji. Wydziałowe komisje doktoranckie zostały powołane osobno dla każdej dyscypliny, pod kierunkiem poszczególnych Kierowników Studiów Doktoranckich. Komisje na podstawie list rankingowych dla poszczególnych lat przyznawały stypendia doktoranckie w obrębie dyscyplin (osobno dla pierwszego roku i lat wyższych). W składach Komisji uczestniczyli przedstawiciele doktorantów (*Protokoły posiedzeń wydziałowych komisji doktoranckich z 2011 r.*). Doktoranci pozytywnie oceniają zasady i tryb przyznawania stypendiów doktoranckich. Jednak ich liczbę uznają za daleko niewystarczającą. Również Kierownicy Studiów Doktoranckich zasady i tryb przyznawania stypendiów oceniają dobrze. Natomiast w odniesieniu do liczby przyznawanych stypendiów, podkreślają brak realnego wpływu Wydziału, gdyż środki są w zasadzie przydzielane na poziomie Uczelnianym (spotkanie z doktorantami w dn. 18.10.2012; spotkanie z Kierownikami Studiów Doktoranckich 19.10.2012 r.).

Na Uczelni obowiązuje *Regulamin zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych doktorantom Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie* (Zarządzenie nr 35/2012 Rektora UKSW z dn. 19.06.2012 oraz Zarządzenie nr 45/2012 Rektora UKSW z dn. 23.07.2012) określający zasady przyznawania i wypłacania zwiększenia stypendium, wzory wniosków oraz terminy ich składania. Analogicznie jak przy stypendiach doktoranckich, zwiększenia przyznawane są na wniosek doktoranta na podstawie list rankingowych. Przyjęte kryteria bazują na kryteriach dla stypendium doktoranckiego (dla Wydziału określone wraz z formularzem w załączniku nr 10 do Zarządzania Nr 35/2012). Ranking doktorantów pierwszego roku jest ustalany na podstawie wyników rekrutacji. Ze względu na fakt, że po raz pierwszy zwiększenia zostały przydzielone przez Ministerstwo w trakcie roku akademickiego (2011/2012) pierwsza komisja doktorancka została powołana dla całego Wydziału przy zachowaniu udziału przedstawicieli ze wszystkich trzech dyscyplin, w tym trzech przedstawicieli doktorantów. Komisja rozdysponowała zwiększenia stypendium dla poszczególnych lat osobno dla każdej z dyscyplin. Liczbę przyznanych zwiększeń określono na podstawie liczby 30% doktorantów dla poszczególnych lat w ramach dyscyplin, w zakresie których prowadzone są studia doktoranckie na WNHIS. Ze względu na uchybienia proceduralne przy pierwszym podziale środków, konieczne było kolejne posiedzenie w dn. 24.08.2012 r. (Protokół z zebrania Kierowników studiów doktoranckich Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW w dn. 24.08.2012 r.). Zarówno doktoranci jak i ich przedstawiciele w komisji nie zgłaszali zastrzeżeń do zasad *Regulaminu*, jak również do ostatecznego podziału środków.

System opieki materialnej w zakresie stypendium doktoranckiego jak i jego zwiększenia należy ocenić dobrze. Na uwagę zasługuje w szczególności rzeczywista rola dorobku naukowego w ustalaniu list rankingowych oraz spójność zasad z zasadami rocznej oceny doktorantów. Jako słabość zidentyfikować należy stosunkowo niską liczbę stypendiów doktoranckich (13 w skali Wydziału na r. a. 2011/2012).

Wydział w parametryzacji uzyskał kategorię D. Niemniej w ramach niewielkiej sumy środków przyznanych na działalność naukową dla młodej kadry i doktorantów także ci ostatni uzyskali wsparcie. W 2011 r. rozdysponowano ponad 147 tys. zł dla 23 projektów w tym w

większości dla doktorantów. Natomiast w 2012 r. sumę przeszło 59 tys. przydzielono dla 10 projektów, w tym dla 5 doktoranckich (*Protokoły Komisji Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych dot. podziału środków przyznanych przez MNiSW na działalność polegającą na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich w roku 2011 /z dn. 22.06.2011/ i w roku 2012 /z dn. 25.04.2012/*). Duża liczba dofinansowanych w 2011 r. projektów została przyjęta przez doktorantów z uznaniem.

Dostęp do świadczeń z funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów (FPM) określają w Uczelni *Zasady przyznawania pomocy materialnej dla doktorantów Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie* (zał. do Zarządzenia nr 55/2012 Rektora UKSW z dn. 27.08.2012). Podziału FPM dokonuje Rektor po uzgodnieniu z Samorządem Studentów i Samorządem Doktorantów. Na ocenianym Wydziale funkcjonuje Wydziałowa Komisja Stypendialna, w której większość mają przedstawiciele doktorantów delegowani przez Samorząd. *Zasady* ściśle określają tryb funkcjonowania Komisji. Na poziomie Uczelni funkcjonuje komisja odwoławcza, w której zasiada przedstawiciel doktorantów Wydziału. Stypendium dla najlepszych doktorantów przyznawane jest na podstawie aktywności naukowej (potwierdzonej) obejmującej publikacje, staże zagraniczne, projekty badawcze (także nie dotyczące tematu rozprawy), szkolenia, czy udział w konferencjach. *Zasady* punktacji poszczególnych działań określa załącznik nr 6 do wskazanych wyżej *Zasad*. W r. a. 2011/2012 dla stypendium dla najlepszych doktorantów były ustalone 3 stawki. Jak wynika z rozmowy z przedstawicielami doktorantów w Komisji Wydziałowej, większość osób świadczenie otrzymało. Doktoranci dobrze oceniają zasady przyznawania stypendiów z FPM, natomiast zwracają uwagę na kiepską obsługę administracyjną w tym zakresie – wspólna obsługa ze studentami, bardzo długie kolejki (spotkanie z doktorantami w dn. 18.10.2012). Zarówno przedstawiciele doktorantów w Samorządzie, jak i pozostali doktoranci zwrócili uwagę na brak miejsc w domach akademickich dla doktorantów. Wprawdzie UKSW nie dysponuje swoimi domami studenckimi, jednak dla studentów wynajmuje miejsca w domach innych uczelni warszawskich. Doktoranci jednak nie mogą z nich skorzystać. Pomimo wielokrotnych interwencji Samorządu Doktorantów, UKSW nie podjął działań w celu przyznania miejsc w domach studenckich dla doktorantów. Możliwość uzyskania stypendium na zakwaterowanie w ramach FPM nie rozwiązuje zdaniem doktorantów problemu (spotkania z doktorantami oraz przedstawicielami doktorantów w Samorządzie i Radzie Wydziału w dn. 18.10.2012).

Regulamin Studiów UKSW nie został wprowadzony z poszanowaniem zapisów ustawowych. Złamano zapis art. 161 ust. 1, mówiący o uchwaleniu Regulaminu przez senat uczelni co najmniej na pięć miesięcy przed początkiem roku akademickiego. W UKSW Regulamin został uchwalony w lipcu 2012 r., a wszedł w życie 1 października 2012 r. Treść Regulaminu została skonsultowana z uczelnianym organem samorządu studentów w myśl art. 161 ust. 2.

Studenci obecni na spotkaniu pozytywnie oceniają system opieki naukowej. W ich ocenie pracownicy chętnie udzielają pomocy naukowej, a Władze ocenianego Wydziału w miarę możliwości udzielają wsparcia finansowego. Odpowiednie wsparcie naukowe owocuje rozwiniętą działalnością kół naukowych co należy ocenić szczególnie pozytywnie.

Równie pozytywnie oceniony został system opieki dydaktycznej. W ocenie studentów kadra naukowa wywiązuje się ze swoich zadań. Prowadzący na pierwszych zajęciach informują o zasadach obowiązujących na ich przedmiotach, tj. formie i terminie zaliczeń, zakresie i tematyce materiału objętego egzaminem, ew. zwolnieniach z egzaminu, formach odrabiania zajęć (nieobecności). Podawane są godziny konsultacji i dyżurów, kontakt telefoniczny i mailowy, a także sylabus i literatura przedmiotu. W opinii studentów zajęcia

generalnie przebiegają w zgodności z treścią przedstawioną w sylabusie przedmiotu. Godziny konsultacji są adekwatne do potrzeb studentów.

Obecni na spotkaniu potwierdzili, iż podczas pierwszych zajęć informowani są o sposobie zaliczenia przedmiotu i materiale objętym zaliczeniem. Podczas spotkania studenci generalnie pozytywnie wypowiedzieli się o samych zasadach ich oceny, choć mieli zastrzeżenia do możliwości wglądu do swoich prac zaliczeniowych, co gwarantują zapisy Regulaminu Studiów UKSW. Warto byłoby, aby kwestie te zostały uregulowane.

Studenci negatywnie odnieśli się do wynikających z programu studiów zajęć terenowych, za które muszą płacić. Problem zgłaszali również studenci historii studiujący specjalność muzykologia, którzy twierdzili, iż kończąc kierunek studiów historia nie mają odpowiedniej wiedzy w tym zakresie, a ich specjalność powinna być odrębnym kierunkiem studiów.

Studenci mieli podzielone opinie na temat administracji Uczelni, jej przygotowania i podejścia do obsługi studentów. Negatywnie oceniono zasoby i funkcjonowanie biblioteki. W tym kontekście warto wprowadzić badanie poziomu zadowolenia studentów w tych kwestiach i podjąć działania naprawcze.

Akty prawne w zakresie pomocy materialnej są tworzone z poszanowaniem opinii studentów zgodnie z art. 186 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Na Uczelni obowiązuje szczegółowy Regulamin przyznawania pomocy materialnej dla studentów UKSW. Studenci nie mieli zastrzeżeń co do terminowości wypłat, informacji na temat stypendiów i ich kwot.

Studenci obydwu trybów zawierają umowę o usługach edukacyjnych z Uczelnią, a dokument ten nie zawiera klauzul niedozwolonych przez UOKiK.

Główny budynek Uczelni jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, znajdują się tam windy, przejścia są wystarczająco szerokie, dostosowane są toalety. Na drzwiach osób funkcyjnych umieszczone są tabliczki napisane alfabetem Braille'a. Specjalną organizację studiów umożliwiają zapisy Regulaminu Studiów UKSW, opiekę zaś, działający w Uczelni, Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych. Działania te należy ocenić pozytywnie.

2)

Zgodnie z *Regulaminem studiów doktoranckich* doktorant ma prawo zdawania jednego egzaminu poprawkowego oraz do egzaminu komisyjnego z każdego przedmiotu. Jak wynika z rozmów z doktorantami w praktyce sytuacje konfliktowe i sporne są wyjaśniane dzięki mediacjom władz, m.in. Kierowników Studiów Doktoranckich.

W przypadku wystąpienia sytuacji konfliktowych studenci wiedzą, gdzie należy szukać wsparcia. Studenci mogą zwrócić się do Wydziałowej Rady Studenckiej, bądź opiekuna roku. Studenci nie wyrazili uwag do rozwiązywania sytuacji konfliktowych, jak również nie wystąpiły w ich ocenie skrajne przypadki, w których nie było możliwości wypracowania konsensusu, zatem podejmowane działania w omawianym temacie należy ocenić pozytywnie.

W oparciu o Regulamin Samorządu Studentów funkcjonuje Sąd Koleżeński. Zgodnie z Ustawą działają też Komisja Dyscyplinarna ds. Studentów i Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna ds. Studentów, w skład której wchodzi reprezentanci studentów.

3)

Samorząd Doktorantów na Uniwersytecie nie ma organów na poziomie wydziałów, co biorąc pod uwagę zróżnicowaną liczbę uczestników studiów doktoranckich na poszczególnych wydziałach jest dobrym rozwiązaniem. Funkcję samorządu w zakresie reprezentowania doktorantów na Wydziale wypełniają ich przedstawiciele w Radzie Wydziału. Doktoranci ocenianego Wydziału są także reprezentowani w Samorządzie Doktorantów UKSW, Wydziałowej Komisji Stypendialnej, Komisji Odwoławczej, komisjach doktoranckich (przyznających stypendia doktoranckie i ich zwiększenia). W nowej kadencji doktorant został wydelegowany do Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Doktoranci opiniowali kandydaty Kierowników Studiów Doktoranckich, nowe programy studiów, jak

również *Regulamin studiów doktoranckich*. Samorząd Doktorantów UKSW w r. a. 2011/2012 organizował szkolenia poświęcone stypendiom, zmianom wynikającym z nowelizacji ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Współorganizował szkolenia z grantów (z udziałem administracji Uczelnianej), organizacji kwerend.

Na wizytowanym Wydziale funkcjonują koła naukowe doktoranckie i studencko-doktoranckie. Koła w minionym roku organizowały konferencje kończące się recenzowaną publikacją. Koło politologów przygotowało wspólną ze studentami publikację z anonimową recenzją samodzielnego pracownika naukowego. Doktoranci na historii uczestniczą w corocznym objeździe naukowym.

Działalność Samorządu doktorantów oraz kół naukowych należy ocenić wysoko.

Studentom i doktorantom nie zapewnia się 20% udziału w Radzie Wydziału co jest niezgodne z art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Należy ocenić pozytywnie wysoką frekwencję studentów w obradach tego gremium.

Działalność samorządu studentów należy ocenić pozytywnie. Studenci na poziomie wydziałowym i Uczelnianym włączają się w proces powstawania aktów prawnych dotyczących studentów tj. Regulaminu Studiów i Regulaminu Pomocy Materialnej. Zastrzeżenia budzi fakt braku przedstawicieli w gremiach działających na rzecz kreowania i zapewniania jakości kształcenia. Władze Uczelni powinny zwrócić uwagę na rolę studentów w kreowaniu polityki jakości. Samorząd Studentów prowadzi spotkania ze studentami pierwszego roku mające na celu wprowadzenie do funkcjonowania w UKSW, przekazania podstawowych informacji o życiu akademickim. Nie jest to szkolenie dokonywane w porozumieniu z Parlamentem Studentów RP.

Na Wydziale działa 13 kół studenckich kół naukowych. Każde z nich ma opiekuna naukowego wspierającego działalność organizacji. Koła naukowe dysponują odpowiednimi środkami materialnymi, co przyznali członkowie kół podczas spotkania. Zarówno wsparcie merytoryczne jak i materialne ocenili pozytywnie. Działania te należy ocenić pozytywnie.

Wspieraniu przedsiębiorczości studenckiej ma służyć Biuro Karier. Biuro prowadzi i rozpowszechnia wiele ciekawych inicjatyw, co można ocenić pozytywnie. Podczas spotkania ze studentami niewiele osób potwierdziło udział w przedsięwzięciach oferowanych przez Biuro.

Działalność Uczelni w zakresie wspierania aktywności studentów, rozwoju ich zainteresowań i kompetencji społecznych można ocenić pozytywnie.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne można ocenić pozytywnie. Zasady przyznawania pomocy materialnej są klarowne i szczegółowe, pewne zastrzeżenia budzi funkcjonowanie systemu przyznawania pomocy materialnej, jeśli chodzi o sprawy organizacyjne. Doktoranci mają zapewniony bieżący dostęp do opiekunów/promotorów. Na ocenianym Wydziale działają aktywnie liczne koła naukowe studenckie i studencko-doktoranckie. Oczekiwaniem doktorantów jest zwiększenie liczby stypendiów doktoranckich oraz zapewnienie możliwości otrzymania miejsca w domu studenckim.

2) Studenci i doktoranci mają możliwość i wiedzę, gdzie szukać rozwiązań w przypadku wystąpienia sytuacji konfliktowych.

3) Samorząd Doktorancki funkcjonuje dobrze, aktywnie włączając się w życie ocenianego Wydziału i Uczelni. Działalność Samorządu i organizacji zrzeszających studentów należy ocenić pozytywnie. Należy podkreślić przy tym odpowiednie w ocenie studentów wsparcie merytoryczne i finansowe przez Władze Wydziału i Uczelni.

8. System wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, jego spójność i zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

W Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie aktualnie obowiązującym dokumentem (poprzedzonym odpowiednio *Zarządzeniami Rektora Nr 32/2008 z dnia 25 lipca 2008 r. oraz Nr 49/2009 z dnia 16 października 2009 r.*) dotyczącym zapewnienia jakości kształcenia jest *Zarządzenie Nr 47/2010 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 15 września 2010 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia* (doprecyzowane Zarządzeniem Nr 19/2011 z dnia 13 kwietnia 2011 r. w zakresie § 2 ust. 4 pkt. 7), zgodnie z którym: „Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia obejmuje: „1) monitorowanie i ocenę planów studiów i programów nauczania; 2) monitorowanie stosowanych kryteriów, przepisów i procedur oceniania studentów; 3) dbanie o wysoką jakość kadry dydaktycznej; 4) doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego; 5) przegląd zarządzania jakością, obejmujący procesy, które mają wpływ na doskonalenie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia” (§ 1 ust. 2).

Zarządzenie Nr 47/2010 nie precyzuje wyraźnych celów jakościowych, jakie Uczelnia chciałaby osiągnąć poprzez właściwe funkcjonowanie i doskonalenie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, ani jasno określonych procedur, które wskazywałyby formalny tok postępowania w zakresie realizacji tychże celów.

Cele jakościowe nie znalazły się także w strategii rozwoju Wydziału, gdyż zgodnie z informacją zawartą w Protokole z posiedzenia Rady Wydziału z dn. 6 lutego 2012 r.: „W chwili obecnej Wydział takiej strategii nie posiada. Powinna ona zostać stworzona w taki sposób, aby korespondowała z istniejącą strategią rozwoju Uniwersytetu”. W trakcie wizytacji Zespół Oceniający także nie otrzymał dokumentu zawierającego wspomnianą strategię.

Organy i osoby odpowiedzialne za właściwe funkcjonowanie tego systemu to:

- Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, którą powołuje Rektor po zasięgnięciu opinii Senatu (§ 2 ust. 1);
- Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia, które powołują Dziekani po zasięgnięciu opinii Rad Wydziałów (§ 2 ust. 3);
- Zespół ds. Jakości Kształcenia, który powołuje Kierownik ogólnouczelnianej jednostki organizacyjnej wykonującej zadania dydaktyczne po zasięgnięciu opinii rady jednostki (§ 2 ust. 5);
- Dział Kształcenia (część zadań, § 2 ust. 7);
- Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji (część zadań, § 2 ust. 8);
- Centrum Szkoleń i Doradztwa Zawodowego (część zadań, § 3 ust. 1);
- Rada Wydziału (część zadań, § 5 ust. 2);
- Dziekan (część zadań, np. § 2 ust. 4, pkt. 3-7; § 3 ust. 1 pkt. 1, 2 i 4).

Zarządzenie Nr 47/2010 zawiera nieaktualne informacje, np. § 3 ust. 1 pkt. 5: „ankietowanie przez Centrum Szkoleń i Doradztwa Zawodowego absolwentów UKSW w celu uzyskania informacji o ich losach, kapitale społeczno-kulturowym, kluczowych kompetencjach”. Z informacji uzyskanych w trakcie wizytacji (m.in. podczas spotkania z pracownikami Biura Karier) wynika, iż od dnia 1 października br. ankietowaniem absolwentów będzie zajmować się Biuro Karier. Pilotażowe badanie losów absolwentów planowane jest na listopad br. i dopiero wtedy zostanie wydane stosowne zarządzenie w sprawie wprowadzenia wyżej opisanych zmian w zakresie kompetencji organów odpowiedzialnych za właściwe funkcjonowanie tego systemu, co jest praktyką niewłaściwą, gdyż wprowadza czytelników w błąd co do stanu faktycznego.

Biuro Karier przygotowało PROJEKT pt. „Badanie Losów Zawodowych Absolwentów UKSW 2011/2012” (I pomiar po 6 miesiącach od momentu zakończenia studiów). Uzyskane wyniki badania karier absolwentów studiów I, II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich zostaną zestawione z rezultatami uzyskanymi w wyniku badania pracodawców (przygotowano stosowne ankiety dla obu grup). Badanie pilotażowe zamierza przeprowadzić w drugiej połowie listopada 2012 r., a realizację badania absolwentów rozpocząć w grudniu 2012 r. Natomiast przygotowanie całościowego raportu z tego badania zaplanowano na wrzesień 2013 r.

Zgodnie z § 9 ust. 1 pkt. 9) rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.): „Jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, jeżeli spełnia następujące warunki: wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, uwzględniający działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów”. „Wewnętrzny system zapewnienia jakości, odnoszący się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego, uwzględnia w szczególności wszystkie formy weryfikowania efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, osiągniętych przez studenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, oraz oceny dokonywane przez studentów, o których mowa w art. 132 ust. 3 ustawy, oraz wnioski z monitorowania kariery zawodowej absolwentów uczelni” (§ 11 ust. 1 ww. rozporządzenia). Oceniany Wydział, jak wynika z analizy dostarczonej dokumentacji, nie spełnia powyższych warunków m.in. w zakresie monitorowania kariery zawodowej absolwentów.

Na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych UKSW Dziekan kieruje procesem dydaktycznym w ramach posiadanych uprawnień (§ 44 Statutu Uczelni), natomiast Rada Wydziału w zakresie posiadanych statutowych kompetencji (§ 34) nadzoruje proces kształcenia na Wydziale. Ponadto Uchwałą Nr 378/2012 Rady Wydziału z dnia 24 września 2012 r. powołana została Wydziałowa Komisja ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, do której zadań, oprócz określonych w § 2 ust. 4 Zarządzenia Nr 47/2010, należy: „gromadzenie, analizowanie informacji dotyczących jakości kształcenia oraz dydaktyki i na ich podstawie formułowanie wniosków i zaleceń; opiniowanie funkcjonowania systemu USOS, wypracowanie mechanizmów podnoszenia znaczenia pracy dydaktycznej; współpraca z samorządem studenckim i kołami naukowymi”.

Od momentu powołania Komisji, tj. 24 września br. do dnia przyjazdu Zespołu Oceniającego PKA – 18 października br. (dokładnie 3,5 tygodnia) nie odbyło się ani jedno jej posiedzenie. W tej sytuacji uzasadnione wydaje się przypuszczenie, iż zebrała się ona po raz pierwszy w swoim gronie dopiero na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA. Ponadto w jej składzie znajdują się jedynie nauczyciele akademicy, a przedstawiciele pozostałych grup interesariuszy nie są w niej reprezentowani (zob. Uchwała Nr 378/2012 Rady Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW z dnia 24 września 2012 r. w sprawie powołania Wydziałowej Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia). Zaleca się uzupełnienie jej składu zgodnie z informacją przekazaną w raporcie samooceny, tj. „Rekonstrukcja składu Komisji uwzględniająca potrzebę włączenia niesamodzielnych pracowników naukowych, doktorantów oraz studentów może przyczynić się do jej lepszego działania w przyszłości.”, s. 42).

Należy również nadmienić, że jedyny ślad działalności Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia w składzie z minionej kadencji, która to Komisja została powołana na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 3 listopada 2008 r., stanowi pismo z dnia 20 marca 2009 r. do Prorektor UKSW w sprawie „konsultacji pierwszej części założeń reformy szkolnictwa (...)”.

Zarządzeniem Nr 50/2009 z dnia 10 listopada 2009 r. Rektor, po zasięgnięciu opinii Senatu, powołał Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia, której zadania zostały określono

w Zarządzeniu Nr 49/2009 z dnia 16 października 2009 r., a następnie zaktualizowane w Zarządzeniu Nr 47/2010 z dnia 15 września 2010 r., zgodnie z którym w jej skład wchodzi: „nauczyciele akademicy reprezentujący różne dyscypliny naukowe i zatrudnieni w UKSW w pełnym wymiarze czasu pracy. Przewodniczącym Komisji jest prorektor właściwy ds. kształcenia”. W pięcioosobowym składzie Komisji nie ma reprezentantów pozostałych grup interesariuszy, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych.

Ponadto w trakcie wizytacji przedstawiono Uchwałę Senatu Nr 6/2009 z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie powołania Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, zgodnie z którą Senat UKSW powołał Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia w składzie jedenastoosobowym (w tym 2 studentów). Nie okazano dokumentów, na podstawie których można by jednoznacznie stwierdzić, że rozwiązano Komisję powołaną w styczniu 2009 r., gdy powoływano Komisję w nowym składzie w listopadzie 2009 r. Stanowi to świadectwo niespójności aktów prawnych.

Zarządzeniem Nr 33/2010 z dnia 7 lipca 2010 r. Rektor, po zasięgnięciu opinii Senatu, utworzył ogólnouczelnianą jednostkę naukowo-badawczą o nazwie Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji (OBJ), do którego zadań należy: „wspomaganie procesu podnoszenia jakości kształcenia na UKSW, w szczególności poprzez przeprowadzanie badań, z wykorzystaniem różnych metod i technik badawczych, wśród studentów, doktorantów, uczestników kursów dokształcających, absolwentów, pracowników naukowo-dydaktycznych oraz administracyjnych Uniwersytetu, przygotowanie raportów z badań wraz z propozycją działań naprawczych”.

Jak wynika ze *Sprawozdania z działalności OBJ od 1.10.2010 r. do 30.12.2011 r.* do najważniejszych jego osiągnięć badawczych należą: przeprowadzenie badań ankietowych wśród studentów UKSW dotyczących oceny elementów organizacji procesu dydaktycznego, przygotowanie struktury raportu samooceny dla wydziałów i jednostek ogólnouczelnianych prowadzących działalność dydaktyczną, a także przeprowadzenie wywiadów z dziekanami nt. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Natomiast w *Sprawozdaniu z działalności OBJ od 1.01.2012 r. do 30.08.2012 r.* stwierdzono: „Ze względu na brak osoby kierującej ośrodkiem i koordynującej prace niemożliwa okazała się realizacja zadań sformułowanych w sprawozdaniu OBJ z roku akademickiego 2010/2011, a działalność jednostki została ograniczona do niezbędnego minimum”. Sporządzono jedynie uczelniany raport samooceny na podstawie raportów samooceny przygotowanych przez wydziały i jednostki ogólnouczelniane.

Struktura decyzyjna wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, tj. organów odpowiedzialnych za realizację jego założeń oraz doprecyzowanie zakresu ich kompetencji aktualnie znajduje się w wielu aktach prawnych (np. Statut, uchwały, zarządzenia, regulaminy), co znacznie utrudnia analizę zakresu odpowiedzialności poszczególnych organów i osób.

Wewnętrzne przepisy prawne Uczelni oraz procedury i dokonywane analizy odnoszące się do realizacji *postanowień Zarządzenia Nr 47/2010 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 15 września 2010 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia*, a także osoby i organy odpowiedzialne za procedury dotyczące monitorowania poszczególnych elementów systemu, przedstawiają się następująco:

- 1) monitorowanie i ocenę planów studiów i programów nauczania:
 - wybrane przepisy prawne: Decyzja Nr 12/09 Rektora z dn. 24 marca 2009 r. w sprawie ogólnouczelnianego wzoru ankiety oceny zajęć dydaktycznych przez studentów; Uchwały Senatu: Nr 126/2011 z dn. 15 grudnia 2011 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych dotyczących projektowania planów studiów i programów kształcenia, a także planów i programów studiów podyplomowych i kursów dokształcających oraz

Nr 26/2012 z dn. 22 marca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych;

- wybrana dokumentacja dotycząca dokonywanych analiz: protokoły z posiedzeń Rady Wydziału z dn.: 25.06.2012 r., 24.09.2012 r., 8.10.2012 r. (korekta planów i programów studiów, tj.: uchwały RW nr 394/2012 i nr 396/2012 z dn. 24.09.2012 r.); protokół z zebrania *Wydziałowej Komisji ds. Programów i Jakości Studiów Doktoranckich* z dn. 1.10.2012 r. (występuje tu niespójność nazwy, gdyż powołano ją na posiedzeniu RW w dn. 24.09.2012 r. Uchwałą nr 379/2012 jako „Komisję ds. programów studiów doktoranckich”); PROJEKT „Badanie Losów Zawodowych Absolwentów UKSW 2011/2012” (I pomiar po 6 miesiącach od momentu zakończenia studiów, październik 2012 – wrzesień 2013 r.); Program „Karta Absolwenta UKSW” jako element wspierający monitoring karier zawodowych absolwentów (wieloletni program dla absolwentów o charakterze lojalnościowym oparty na współpracy z firmami zewnętrznymi, rozpoczęty w lutym 2012 r.);
- procedury/osoby odpowiedzialne: analizowanie konstrukcji i treści programów, ankietowanie studentów (*Dziekan*); gromadzenie i dystrybucja informacji o zmianach w przepisach (*Dział Kształcenia*), ankietowanie absolwentów (*Centrum Szkoleń i Doradztwa Zawodowego – aktualnie Biuro Karier*).

Zwraca się uwagę, że studia doktoranckie nie są objęte systemem ankiet, gdyż jest on dopiero w trakcie tworzenia, a jedynie doktoranci prowadzący zajęcia są oceniani przez studentów (ankiety w USOS).

2) monitorowanie stosowanych kryteriów, przepisów i procedur oceniania studentów:

- wybrane przepisy prawne: Regulamin Studiów (Uchwała Nr 108/2012 Senatu z dn. 10 lipca 2012 r.);
- wybrana dokumentacja dotycząca dokonywanych analiz: Sprawozdanie Dziekana z działalności Instytutów Wydziału od 1.10.2008 r. do 25.06.2012 r.; protokół z posiedzenia Rady Wydziału z dn. 7.05.2012 r. (zatwierdzenie np. Regulaminu egzaminów licencjackich i magisterskich),
- procedury/osoba odpowiedzialna: analiza zgodności procedur oceniania studentów z przepisami regulaminu studiów oraz wymagań stawianych pracom i egzaminom dyplomowym (*Dziekan*);

3) dbanie o wysoką jakość kadry dydaktycznej:

- wybrane przepisy prawne: Regulamin hospitacji zajęć dydaktycznych na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych UKSW (na podstawie nieaktualnego Zarządzenia Nr 49/2009 Rektora z dnia 16 października 2009 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia); Załącznik nr 4 do Uchwały Nr 126/2012 Senatu z dnia 25 września 2012 r. w sprawie zmian statutu UKSW, pt. Kryteria i tryb dokonywania okresowej oceny nauczycieli akademickich, Uchwała nr 373/2012 Rady Wydziału z dnia 24 września 2012 r. w sprawie powołania Komisji ds. oceny pracowników naukowo-dydaktycznych;
- wybrana dokumentacja dotycząca dokonywanych analiz: protokoły z posiedzeń Rady Wydziału z dn.: 9.01.2012 r. i 11.06.2012 r. (przepisy MNiSW), 8.10.2012 r. (okresowa ocena), przykładowe protokoły z hospitacji zajęć dydaktycznych;
- procedury/osoby odpowiedzialne: analiza przepisów wydanych przez MNiSW (*Dziekan* i Rada Wydziału); hospitacje zajęć dydaktycznych (*Rada Wydziału* lub zespół ds. jakości kształcenia określają procedury, po zasięgnięciu opinii prorektora właściwego ds. kształcenia); ocena nauczycieli akademickich (*Wydziałowa Komisja ds. Nauki i Kadr Naukowych* lub *Senacka Komisja ds. Nauki i Kadr Naukowych*);

4) doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego:

- wybrane przepisy prawne: Zarządzenie Nr 47/2010 Rektora z dnia 15 września 2010 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia; Uchwała Nr 132/2012 Rady Wydziału 7.05.2012 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminów: Regulamin ewaluacji zajęć (ankiety studenckie);
- wybrana dokumentacja dotycząca dokonywanych analiz: protokół z posiedzenia Rady Wydziału z dn. 7.05.2012 r. (dostosowanie liczby zajęć do liczby studentów), Raporty zbiorcze z badań na podstawie ankiety „Studenci UKSW o swojej uczelni” (Biuro ds. Kształcenia w 2008 r., Dział Kształcenia w 2009 r.), „Jakość organizacji kształcenia” (Instytut Socjologii WNHiS w 2010 r.), „Studenci o funkcjonowaniu swojej uczelni” (Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji w 2011 r.);
- procedury/osoby odpowiedzialne: ocena elementów organizacji procesu dydaktycznego, tj. warunków kształcenia i warunków materialnych studentom (studenci poprzez wyrażenie swojej opinii w ankiecie); proporcji liczby nauczycieli akademickich do liczby studentów; liczebności grup ćwiczeniowych i seminaryjnych (Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia lub Zespół ds. Jakości Kształcenia, która przedstawia ocenę Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia wraz z opinią Dziekana);

5) przegląd zarządzania jakością, obejmujący procesy, które mają wpływ na doskonalenie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia:

- wybrane przepisy prawne: Zarządzenie Nr 47/2010 Rektora z dnia 15 września 2010 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia; Regulamin Ośrodka Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji na UKSW (Załącznik do Uchwały Nr 53/2010 Senatu z dn. 24 czerwca 2010 r.);
- wybrana dokumentacja dotycząca dokonywanych analiz: protokoły z posiedzeń Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia z dn. 28.02.2011 r. sprawozdanie z wywiadów z dziekanami przeprowadzonych przez OBJ; propozycja ogólnouczelnianej dyskusji nt. Jakości Kształcenia z udziałem studentów i pracowników uczelni, z dn. 13.10.2011 r. wnioski dot. raportu z badań ankietowych „Oceń uczelnię”, projekt raportu samooceny jednostek ogólnouczelnianych, oba przygotowane przez OBJ, z dn. 12.12.2011 r. wnioski dot. analizy raportów samooceny jednostek organizacyjnych;
- procedury/osoby odpowiedzialne: analiza raportów samooceny jednostek organizacyjnych UKSW, ocena realizacji zaleceń opracowanych na podstawie analizy raportów przedstawianych Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia przez wydziałowe komisje ds. jakości kształcenia, Centrum Szkoleń i Doradztwa Zawodowego (aktualnie Biuro Karier) oraz Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji – OBJ (Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia).

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego² częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Z otrzymanej dokumentacji wynika, iż Wydział Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie posiada pewne akty prawne (ogólnouczelniane lub wydziałowe) normujące proces zapewnienia jakości kształcenia. Odnoszą się one m.in. do: projektowania planów studiów i programów kształcenia, określenia efektów kształcenia, ogólnouczelnianego wzoru ankiety, okresowej oceny nauczycieli akademickich, hospitacji zajęć dydaktycznych, itp. Nie są tak do końca kompletne i spójne, tj. niektóre akty prawne są nieaktualne, w innych występują nieścisłości, itd.

Ponadto zwraca uwagę fakt, iż aktualnie obowiązujące *Zarządzenie Rektora Nr 47/2010 z dnia 15 września 2010 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia* zawiera nieaktualne informacje, a zgodnie z informacją zawartą

w raporcie samooceny prace nad dostosowaniem zarządzenia do nowych przepisów prawa jeszcze trwają. Podobnie wygląda sprawa monitorowania karier zawodowych absolwentów - badanie pilotażowe planowane jest nie wcześniej niż na listopad br. i dopiero wtedy zostanie wydane stosowne zarządzenie w tej sprawie.

Podsumowując należy stwierdzić, iż zakres, sposób prowadzenia i kompletność dokumentacji dotyczącej dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia nie jest jednorodny. Niektóre elementy systemu są dobrze opracowane, inne gorzej, a część jest dopiero w toku tworzenia lub dostosowywania do nowej rzeczywistości prawnej.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
strategia rozwoju				X	
wewnętrzny system zapewnienia jakości				X	
cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji		X			
zasoby kadrowe, materialne i finansowe			X		
prowadzenie badań naukowych		X			
współpraca krajowa i międzynarodowa			X		
system wsparcia studentów i doktorantów		X			

przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia,				X	
---	--	--	--	---	--

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

W zamieszczonej w *Raporcie samooceny* analizie SWOT (s. 41-58) wskazanych zostało wiele mocnych stron funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na WNHIS, związanych głównie z działalnością Komisji do spraw Jakości Kształcenia na WNHIS (pkt. 1.5 – 1.11 w części analizy SWOT, odnoszącej się do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia – ocena mocnych i słabych stron, s. 42-44 *Raporcie samooceny*). Tymczasem Wydziałowa Komisja ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia została powołana Uchwałą Nr 378/2012 Rady Wydziału z dnia 24 września 2012 r. i od dnia jej powołania do czasu wizytacji Zespołu Oceniającego PKA nie odbyło się zebranie Komisji w nowej kadencji władz. Wymienione jako mocne strony, we wskazanych wyżej punktach analizy SWOT, podstawowe mechanizmy funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (WSZJK) nie zostały w rzeczywistości wprowadzone w życie. Zarówno ekspert ds. WSZJK, jak i ekspert ds. formalnych wystawili systemowi niska ocenę.

Wyniki przeprowadzonej przez WNHIS UKSW analizy SWOT, odnoszącej się do obszaru posiadanych zasobów kadrowych, materialnych i finansowych są w większości aspektów zbieżne z wynikami oceny przeprowadzonej przez Zespół PKA. Autorzy analizy poprawnie ocenili mocne i słabe strony Wydziału w tym zakresie oraz pojawiające się szanse i zagrożenia. Nie zwrócono jednak uwagi na jeden z problemów, który dość wyraźnie został wyeksplikowany w trakcie wizytacji Zespołu Oceniającego, a który związany jest z brakiem autonomii finansowej Wydziału. Ponadto, jako mocną stroną wskazano „Bibliotekę wydziałową zlokalizowaną w budynku WNHIS umożliwiającą szybką konsultację i dobre wykorzystanie czasu” (s. 47 *Raporcie samooceny*). Trudno jednak uznać bibliotekę wydziałową za mocną stroną WNHIS. W zgodnej opinii członków Zespołu Oceniającego biblioteka wydziałowa jest najsłabszym elementem zasobów wspierających kształcenie, jej zbiory są zbyt małe, by zaspokoić potrzeby studentów i pracowników, księgozbiór biblioteki jest uzupełniany głównie w oparciu o dary, nie drogą systematycznych, planowych zakupów, zbiory są udostępniane wyłącznie w formie prezencyjnej, nie prowadzi się szkoleń bibliotecznych.

Pewne rozbieżności występują między wynikami analizy SWOT i oceny przeprowadzonej przez Zespół Oceniający PKA w zakresie oferty dydaktycznej. W analizie SWOT, w odniesieniu do oferty dydaktycznej (studia podyplomowe), wskazano jako mocną stroną „Oryginalne studia, niefunkcjonujące na innych uczelniach w Polsce (Organizacja wystaw i wydawnictw w muzeach, Zarządzanie zbiorami i instytucją muzealną, Zarządzanie i polityka publiczna, Badania i ochrona zabytków Warszawy i Mazowsza) ” (s. 50 *Raporcie samooceny*). Tymczasem Zespół odstąpił od oceny studiów podyplomowych ze względu na to, że w roku przeprowadzania oceny studia podyplomowe nie są prowadzone na Wydziale (także w raporcie samooceny nie podano żadnej informacji o studiach podyplomowych). Ponadto jako

mocną stroną studiów pierwszego oraz drugiego stopnia wskazano w analizie SWOT „Programy Erasmus, Most” (s. 49 *Raportu samooceny*), jednakże udział studentów w tych programach wymiany jest bardzo ograniczony. Wśród szans związanych z rozwojem oferty dydaktycznej, autorzy analizy SWOT nie dostrzegają możliwości związanych z włączeniem ocenianego Wydziału w realizację strategii uczenia się przez całe życie, np. w zakresie reaktywowania studiów podyplomowych, które wcześniej sami określili jako „oryginalne” i unikatowe.

Oceny pozycji naukowej, rynkowej oraz pozycji w regionie wizytowanego Wydziału określone w analizie SWOT zgadzają się w większości aspektów z ocenami dokonanymi przez Zespół Oceniający, z jednym ważnym wyjątkiem – autorzy analizy nie dostrzegają jako słabej strony niskiej kategorii naukowej WNHIS, wskazując jedynie jej skutki – „Ograniczone środki finansowe na prowadzenie działalności badawczej” (s. 51 *Raportu samooceny*).

Słabe strony wskazane w analizie SWOT w odniesieniu do pozycji rynkowej – „Brak spójnej i efektywnej koncepcji marketingowej dla uczelni”, „Brak efektywnego systemu informacji i promocji w ramach UKSW”, „Brak całościowej koncepcji rozwoju oferty edukacyjnej z uwzględnieniem dynamiki rynku pracy”, „Ograniczona oferta studiów podyplomowych, kursów certyfikowanych, eksperckich i doszkalających” wskazują na to, że oceniany Wydział realnie ocenia uwarunkowania, w których obecnie funkcjonuje, a także dostrzega szanse związane np. z mobilnością, współpracą regionalną, a także zagrożenia wynikające m.in. z ogromnej konkurencyjności na warszawskim rynku edukacyjnym.

Obszerna analiza SWOT WNHIS UKSW przeprowadzona na potrzeby opracowania *Raportu samooceny* dowodzi tego, że jej autorzy realnie oceniają uwarunkowania, w obrębie których Wydział funkcjonuje oraz potrafią zidentyfikować szanse rozwojowe Wydziału, jak np. wykorzystanie multidyscyplinarności WNHIS do inicjowania badań interdyscyplinarnych, budowanie pozycji lidera regionalnego, ukierunkowanie współpracy międzynarodowej na kraje Europy Środkowej i Wschodniej. Wyniki analizy nie zostały jednak wykorzystane do opracowania strategii rozwoju Wydziału i stworzenia planu działań mających na celu jej realizację.

W odpowiedzi na raport z wizytacji Dziekan Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego przesłał informacje uzupełniające, w świetle których zasadne jest podniesienie oceny dokonanej przez Zespół oceniający PKA w odniesieniu do kryterium 1 oraz kryterium 2. W odniesieniu do kryterium 1 *Strategia rozwoju* w odpowiedzi na raport z wizytacji poinformowano, iż w dniu 3 grudnia 2012 r. Rada WNHIS UKSW uchwaliła przyjęcie dokumentu *Misja i strategia Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych*, w którym uwzględnione zostały cele strategiczne związane z kształceniem oraz współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji wyjaśnienia uzasadniają podniesienie oceny w zakresie kryterium 1 z „częściowo” na „znacząco”.

W odniesieniu do kryterium 2 *Wewnętrzny system zapewnienia jakości* w odpowiedzi na raport z wizytacji poinformowano o tym, iż została przeprowadzona reorganizacja struktury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale, a poszczególnym jednostkom strukturalnym zostały przypisane odpowiednie kompetencje. Podjęte zostały także działania zmierzające do zapewnienia udziału interesariuszy w pracach nad tworzeniem i doskonaleniem programów kształcenia oraz zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia. W każdej z jednostek wewnętrznych Wydziału powołano Zespół Interesariuszy Zewnętrznych, współpracujący z Radą jednostki. Zainicjowano także działania związane z zapewnieniem aktywnego udziału studentów i doktorantów w procesach zapewnienia jakości kształcenia, w tym w szczególności w zakresie monitorowania programów kształcenia. Dodatkowe

informacji zawarte w odpowiedzi na raport stanowią uzasadnienie dla podniesienia oceny w obrębie kryterium 2 z „częściowo” na „znacząco”.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
strategia rozwoju			X		
wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		